

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob

Personal income tax – tax burden optimization

Kateřina Tomanová

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. dubna 2023

v. r. *Kateřina Tomanová*

Zásady pro vypracování práce

1. Stručně vysvětlete základní daňové pojmy.
2. Charakterizujte daňový systém České republiky
3. Popište teoretický přístup ke zdaňování fyzických osob
4. Uveďte možnosti daňové optimalizace.
5. Představte praktický model optimalizace daňové povinnosti.

Obsah

Úvod	7
1 Základní daňové pojmy	8
1.1 Definice daně	9
1.2 Funkce daní	9
1.3 Daňový mix a daňová kvóta.....	10
1.4 Historie daňových teorií	10
2 Daňový systém České republiky	13
2.1 Daně přímé	13
2.2 Daně nepřímé	16
2.3 Třídění daní	18
3 Daň z příjmů fyzických osob.....	21
3.1 Poplatníci daně z příjmů.....	21
3.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob	21
3.3 Osvobození od daně	22
3.4 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6 ZDP)	23
3.5 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP).....	23
3.6 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP)	23
3.7 Příjmy z nájmu (§ 9 ZDP).....	23
3.8 Ostatní příjmy (§ 10 ZDP)	24
4 Daňové stimuly	25
4.1 Důchodový a substituční efekt daně ze mzdy	25
5 Teoretický přístup ke zdaňování fyzických osob	26
5.1 Daňové subjekty.....	26
5.2 Předmět daně z příjmů	26

5.3	Osvobození od daně	27
5.4	Daňová zvýhodnění.....	27
5.5	Optimální zdanění	28
6	Empirická část.....	30
6.1	Praktický příklad	30
6.1.1	Charakteristika plátce	30
6.1.2	Příjem ze samostatné činnosti podle § 7.....	31
6.1.3	Odpisy	31
6.1.4	Příjem z prodeje akcií podle § 8	32
6.1.5	Příjem z nájmu podle § 9	32
6.1.6	Nezdanitelné části daně	32
6.1.7	Slevy na dani.....	33
6.1.8	Výpočet daně z příjmu.....	34
6.1.9	Návrhy na daňovou optimalizaci	40
6.2	Zpracování dotazníku.....	44
6.2.1	Jednotlivé části dotazníku.....	45
7	Závěr	58
	Seznam použitých zdrojů	59
	Seznam tabulek	61
	Seznam obrázků	62
	Seznam grafů.....	63
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Daně provázejí lidskou společnost již po staletí a stále tvoří nejdůležitější příjem do státního rozpočtu. Přestože nás toto téma provází celý život, většina lidí díky složitosti daňového systému v České republice není schopná si daňové přiznání sestavit sama. V daňovém systému totiž dochází velice často k zásadním změnám, o kterých je mnohdy možné se dozvědět pouze tak, že dotyčný neustále sleduje vývoj, což pro člověka pracujícího v jakémkoli jiném odvětví je většinou nemyslitelné.

Toto téma provází totiž jisté dilema. Na jedné straně je stát, jehož zájmem je, aby byli daně co nejvyšší a tedy aby byl vysoký příjem do státního rozpočtu. Na druhé straně je občan, jehož zájmem je, aby na daních platil co nejméně. Je tedy nesmírně důležité stanovit takové daně, které budou pro obě strany kompromisem.

Hlavním cílem této práce bylo představit model daňové optimalizace na konkrétním daňovém subjektu fyzické osoby. Vysvětlit na tomto příkladu možnosti legální daňové optimalizace, tedy jaké možnosti má pracující člověk v tom, aby odvedl daně ve výši, která bude kompromisem mezi jeho zájmy a zájmy státu.

Vedlejším cílem bylo vysvětlit základní pojmy spojené s problematikou daní a představení daňového systému České republiky. Dále definovat rozdělení daní a představit možnosti daňové optimalizace.

1 Základní daňové pojmy

Mezi základní charakteristiky, které jsou spojeny s problematikou daňového systému, patří mnoho pojmů. Některé z nich budou níže vysvětleny.

Daňovým subjektem je podle § 20 zákona 280/2009 Sb., daňový řád myšlena osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon. Daňovým subjektem je osoba, které nějakým způsobem týká platba daní. Subjekty se dále dělí na oprávněné a závazné. Mezi závazné se řadí plátce a poplatník, mezi oprávněné orgány finanční správy.

Plátce daně je osoba, která daň vyměří a odvádí ji do státního rozpočtu.

Poplatníkem daně z příjmu jsou podle § 2 ZDP osoby, které jsou daňovými rezidenty České republiky. Daňovým rezidentem jsou ti poplatníci, kteří mají na území České republiky bydliště, nebo zde pobývají alespoň 183 dnů v roce. Poplatník je osoba, která daň skutečně uhradí.

V případě, že jsou plátce a poplatník jedna osoba, jedná se o platbu přímých daní. Pokud se osoby liší, jedná se o nepřímé daně. Jednotlivé daně budou vysvětleny dále.

Předmětem daně z příjmů jsou dle § 3 Zákona o daních z příjmů příjmy ze závislé (§ 6 ZDP) a samostatné činnosti (§ 7 ZDP), příjmy z kapitálového majetku (§ 8), příjmy z nájmu (§ 9) a ostatní příjmy (§ 10).

Sazba daně vyjadřuje procento daně, které bude odváděno z daňového základu. Sazba daně, se kterou bude dále počítáno v této práci je uvedena v § 16 ZDP.

Zdaňovacím obdobím se podle § 16b ZDP rozumí rozhodné období, za které se počítá příslušná daň. Délka tohoto období je obvykle určena v příslušném zákoně, který danou daň stanovuje. Objevují se taky druhy daní, které zdaňovací období nemají. Délka zdaňovacího období je 12 měsíců po sobě jdoucích. V kompetenci každé účetní jednotky je volba, začátku a konce zdaňovacího období. Pro zjednodušení mnoho jednotek používá zdaňovací období totožné s kalendářním rokem, tzn. začátek 1. ledna a konec 31. prosince. Nicméně ze zákona je účetním jednotkám umožněno zvolit si svůj začátek a konec.

Daňový odpočet je tzv. záporná daň. Je to situace, kdy poplatník zaplatil více, než byla jeho povinnost. V takové chvíli by měl příslušný finanční úřad poplatníkovy přeplatek vrátit.

1.1 Definice daně

Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každý rok). (Kubátová, 2018)

To, že je daň povinná, znamená, že platba daně patří mezi základní občanské povinnosti. Z tohoto důvodu je důležité, aby každý občan věděl, kdy a jakou formou má prostřednictvím daní přispívat do veřejného rozpočtu.

Nenávratnost znamená, že částka, kterou občan zaplatí do veřejného rozpočtu, se mu nevrátí. Neúčelová je proto, že v době, kdy je placena, není jasné, na co budou peníze použity neboli, co z nich bude financováno.

Daň je neekvivalentní, protože jedinec se na společných příjmech podílí dílem, který nemá žádný vztah s tím, v jaké výši bude jeho podíl na veřejných výdajích.

Z ekonomického hlediska je daní i clo. Jedná se o povinnou, neúčelovou platbu, která je placena při přechodu zboží nebo služby přes státní hranici. Účel cla je v současnosti ochranný, slouží k omezení dovozu zboží nebo služeb do země. (Kubátová, 2018)

Většinou si daň všichni představíme jako platbu do veřejného rozpočtu. Existuje však celá řada daní, které do státního rozpočtu neplynou buď vůbec, nebo jen z části.

Mezi daní a poplatkem v praxi neexistuje jasná hranice. Některé platby mají charakter částečně daňový a částečně nedaňový. Příkladem mohou být příspěvky na sociální zabezpečení a též příspěvky na zdravotní pojištění. Tyto příspěvky není možné zařadit pod kategorii daní, ale některé vlastnosti se daním velmi přibližují, např. povinnost jejich placení, jejichž výše je stanovena výší důchodu. (Kubátová, 2018)

1.2 Funkce daní

Primární funkcí daní je funkce fiskální, to znamená, že daně mají schopnost naplnit veřejný rozpočet.

Funkce alokační znamená rozdělení prostředků do těch odvětví, kde jsou potřeba. Redistribuční funkce slouží k přesunu části důchodů směrem od bohatších jedinců k těm chudším prostřednictvím transferů a tím zmírnit rozdíly v důchodech jednotlivých subjektů.

Stabilizační funkce přispívá ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice. V období stagnace daně pomáhají nastartovat ekonomiku, zatímco v období konjunktury se s jejich pomocí vytváří rezervy na horší časy.

Stimulační funkci stát využívá jako motivaci k tomu, aby subjekty neboli daňové poplatníky motivoval ke spotřebě statků a služeb, jelikož si tím mohou snížit svoji daňovou povinnost, čímž stát udržuje koloběh financí. (profispolecnosti.cz, 2017)

1.3 Daňový mix a daňová kvóta

Daňový mix označuje souhrn daní v určité zemi. Uvádí, z jakých daní a v jakém poměru se skládá daňový výnos. Jinými slovy lze také říct, že daňový mix je podílem mezi přímými a nepřímými daněmi.

Daňový mix je v oblasti politiky často skloňované téma, především kvůli velkým deficitům státního rozpočtu. „Tuzemské nastavení daní se v některých ohledech v porovnání s ostatními státy vymyká. Jde například o vysoké sociální odvody nebo relativně nízké majetkové daně. Český vládní dluh v poměru k hrubému domácímu produktu roste druhým nejrychlejším tempem v rámci Evropské unie“ (e15.cz, 2021)

Daňová kvóta je vyjádřena jako podíl daňového výnosu a HDP. Tento ukazatel je využíván v procentech a určuje podíl daní na hrubém domácím produktu. Využití má zejména, pokud chceme srovnávat daňové zatížení mezi různými zeměmi.

Mezi hlavní výhody tohoto ukazatele patří, že není ovlivněn inflací. Nicméně naproti tomu je zkreslen několika faktory, mezi které může patřit například existence šedé ekonomiky.

1.4 Historie daňových teorií

Daně lze též třídit podle toho, jak splňují kladené požadavky. Toto je řešeno daňovou teorií. U každého požadavku je možné specifikovat, které daně ho splňují a které naopak ne, případně ho splňují pouze z části.

Prvními, kteří přišli s uceleným ekonomickým systémem, byli v 18. století francouzští fyziokraté a angličtí političtí ekonomové, z nichž je za zakladatele ekonomie považován Adam Smith a David Ricardo.

Liberalismus

První daňovou teorií byl **liberalismus**. Bylo třeba vyřešit rozpor mezi svobodou jednotlivce a nutností vybírat daně. Daně tak byli považovány za jakousi protislužbu k tomu, co pro jednotlivce vykonává stát.

Adam Smith jako představitel klasické anglické politické ekonomie, byl zastáncem tzv. „neviditelné ruky trhu“. Podle tohoto názoru je činnost národního hospodářství založena na svobodném konání jednotlivců. Nicméně je třeba mít vedení. Dle A. Smitha musí stát zajišťovat vnější obranu a vnitřní pořádek, k financování tohoto slouží daně. Nicméně státní výdaje jsou neproduktivní, neboť A. Smith viděl jako produktivní pouze práci v materiální výrobě. Je tedy žádoucí, aby státní výdaje byli co nejnižší a státní rozpočet vyrovnaný.

Neoklasicismus

Koncem 19. století došlo v ekonomii k revoluci. Tento proces lze považovat za začátek současné ekonomie.

V teorii neoklasicismu se poprvé setkáváme s poptávkovými a nabídkovými křivkami a teorii „přebytku spotřebitele a přebytku výrobce“ používané k analýze daňového přesunu a dopadu.

Keynesiánská teorie zdanění

Příznivci neoklasicismu se domnívali, že rovnováha na trhu nastává v dokonalé konkurenční ekonomice spontánně působením tržních sil a při využití všech faktorů včetně práce. John Mynard Keynes, představitel Keynesiánské teorie zdanění, naproti tomu považuje rovnováhu v ekonomice při využití všech faktorů a maximálním produktu za výjimečný jev. Obecně nastane rovnováha na nižší úrovni produktu, kdy výrobní faktory nejsou plně využity, a existuje nezaměstnanost. (Kubátová, 2018)

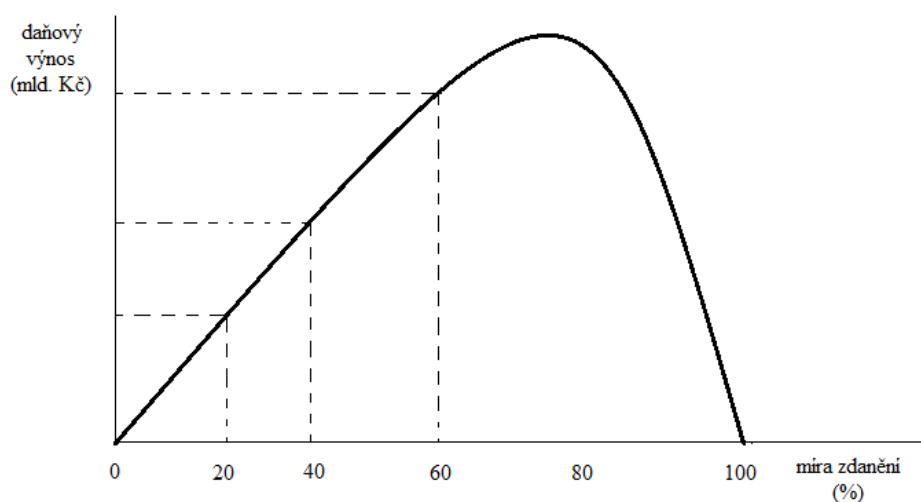
Neokonzervatismus

Na začátku 70. let bylo již zřejmé, že keynesiánská hospodářská politika vede dlouhodobě k inflaci.

Na konec keynesiánství plynule navazuje Neokonzervatismus, v podstatě návrat k neoklasické ekonomii. Neokonzervativní ekonomie se snaží omezit státní regulaci a orientuje se na fungování mechanismů, kterými se trhy regulují samy. Především prosazuje monetární politiku na úkor fiskální politiky a také rozšiřuje povědomí o makroekonomické teorii. (Kubátová, 2018)

Novou teorií v rámci Neokonzervatismus je teorie strany nabídky. Jde o povzbuzení nabídkové strany ekonomiky, čímž jde naprosto proti teorie keynesiánství, kde šlo o stimulaci agregátní poptávky. Teorie strany nabídky se stala ve světě oblíbenou hlavně kvůli tzv. ozdravovací daňové politice. Ta spočívá v posílení váhy nezdaněných důchodů. Tím se sníží daňové zatížení, a to má vést k vyšší pracovní aktivitě a vyšším úsporám. Teorii strany nabídky v oblasti zdanění je makroekonomicky známou „Lafferovou křivkou“. Ta demonstruje závislost daňového výnosu na daňové sazbě. Při nízkých daňových sazbách roste daňový výnos státu s růstem sazby, ale od určitého bodu (Lafferův bod) se rostoucí funkce mění v klesající. Jsou-li daňové sazby příliš vysoké, jsou jedinci odrazováni od práce a úspor a dávají přednost volnému času a spotřebě a též snaze po zdokonalení daňových úniků. Výsledkem je pokles důchodů a také daňového výnosu pro stát.

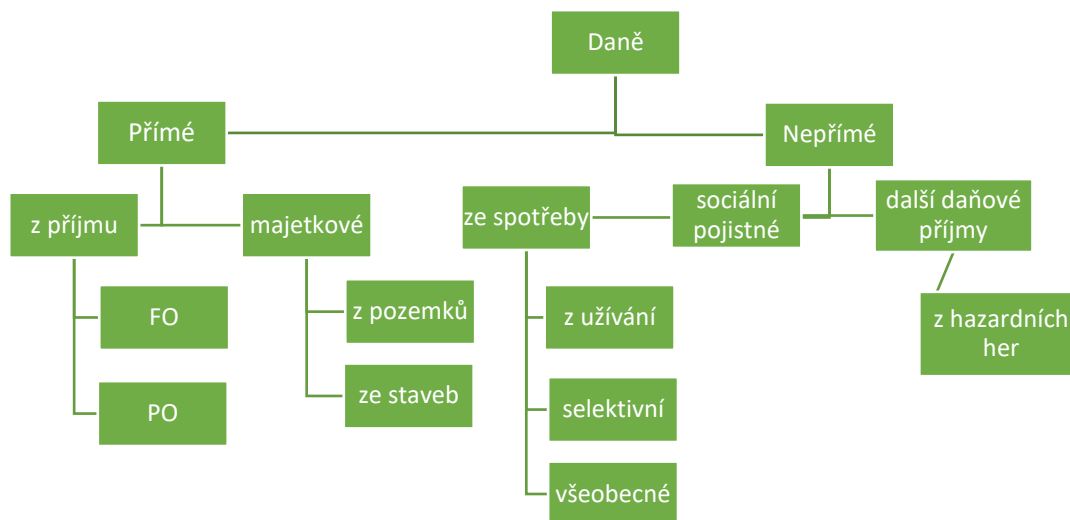
Obr. 1: Lafferova křivka

Zdroj: Holman, 2005, zpracováno autorkou

2 Daňový systém České republiky

Obr. 2: Daňový systém ČR

Zdroj: Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, zpracováno autorkou

Jedno ze základních hledisek rozdělení daní je podle vazby na důchod poplatníka. Rozdělují se na přímé a nepřímé.

2.1 Daně přímé

Daně přímé jsou daně majetkové a daně u příjmu. U těchto daní platí poplatník daň ze svého důchodu a předpokládá se, že je nelze převést na jiný subjekt. Subjekt, který platí daň, se v tomto případě nazývá poplatník.

Tyto daně jsou pro poplatníky více viditelné, protože na rozdíl od daní nepřímých, nejsou „schované“ v ceně zboží.

„Přímé daně mohou lépe vyhovět daňové spravedlnosti právě pro svoji adresnost a tím i schopnost co nejlépe se přizpůsobit platební schopnosti jednotlivých subjektů.

Mají však vyšší negativní účinky na nabídku práce (bude-li poplatníkovi část pracovního důchodu odňata ve formě daně, bude méně ochoten pracovat, raději využije volný čas, který mu omezením pracovní aktivity vznikne) a úspory (zdanění úspor sníží užitek z nich plynoucí a poplatník třeba dá přednost spotřebě, tj. svůj důchod „projí“).“ (Vančurová, Láchová, Zídková, 2020, s. 60)

Obr. 3: Daně přímé

Zdroj: Vlastní zpracování

Přímé daně se dále dělí na daně z příjmu neboli důchodové a daně majetkové. V rámci daní z příjmu také rozlišujeme daně z příjmů fyzických a právnických osob.

Daně z příjmů

Daně z příjmu fyzických osob

Pro daně z příjmů fyzických osob platí, že jim podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivce. Daně z příjmů jsou řízeny zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Základ daně z příjmů fyzických osob tvoří pět dílčích základů, z nichž nejdůležitější je příjem ze závislé činnosti, tzn. mzdy. Poplatníky této daně jsou fyzické osoby.

Daň z příjmu fyzických osob bude podrobněji řešena dále.

Daně z příjmů právnických osob

Daně z příjmů právnických osob se řídí stejným zákonem jako daně z příjmů fyzických osob. Poplatníkem jsou právnické osoby se sídlem na území České republiky. Zároveň jsou poplatníky ty právnické osoby, které jsou sice zahraniční, ale na území ČR mají své provozovny. V tom případě podléhají dani z příjmů právnických osob pouze ty příjmy, kterých dosáhly provozovny na území ČR.

Základ daně z příjmů u právnických osob je odvozen od účetního výsledku hospodaření před zdaněním a poté se snižuje o několik odpočtů. Sazba daně je stanovena na 19 %.

Majetkové daně

Daň ze staveb a jednotek a daň z pozemků se řídí zákone č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí. Předmětem daně z pozemků jsou dle § 2 zákona o dani z nemovitých věcí pozemky na území České republiky evidované v katastru nemovitostí. Dle § 5 příslušného zákona se k této dani řadí orné půdy, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty. Poplatníkem daně jsou vlastníci těchto pozemků. Sazbou daně jsou skutečné výměry těchto pozemků (m²) vynásobené průměrnou cenou pozemku stanovené ve vyhlášce vydané k zákonu č. 338/1992 Sb.

Předmětem daně ze staveb a jednotek jsou stavby a jednotky nacházející se na území České republiky. Poplatníkem daně jsou vlastníci těchto staveb a jednotek. Sazby daně se liší podle druhu stavby a jednotky. Např. sazba daně u budovy obytného domu činí 2 Kč za 1 m² zastavěné plochy.

Daně převodové

Do daní převodových se řadí daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí. Tyto daně byly upravovány zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Ten byl však k lednu 2014 zrušen a v současné době jsou zahrnuty do daní z příjmů jako bezúplatné příjmy. (cs.wikipedia.org., 2022)

Do roku 2020 mezi tyto daně dále patřila daň z nabytí nemovitých věcí, ta však byla v září 2020 na základě účinnosti zákona č. 286/2020 Sb. zrušena. (financnisprava.cz)

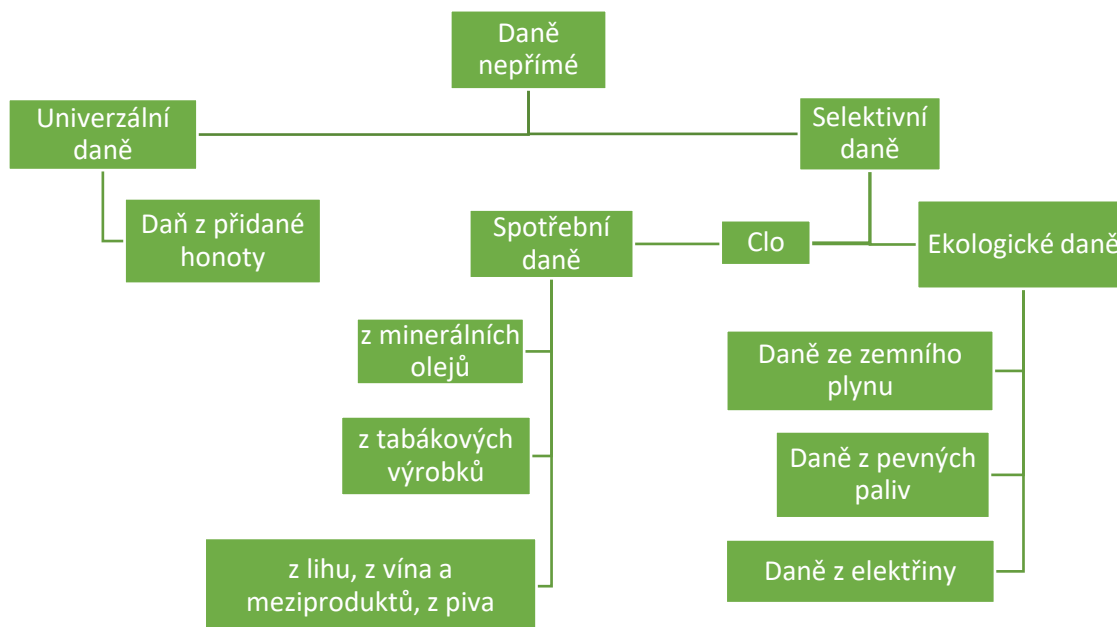
Majetkové daně tvoří dlouhodobě méně než 1 % daňového mixu České republiky (e15.cz, 2021)

2.2 Daně nepřímé

Daně nepřímé nejsou placeny z důchodu poplatníka a na rozdíl od daní přímých se předpokládá, že tyto daně budou přeneseny na jiný subjekt. Daň se přenáší prostřednictvím ceny, resp. jejím zvýšením. Mezi tyto daně se řadí daně ze spotřeby, daň z přidané hodnoty a také clo. Subjekt, který platí daň, se v tomto případě dělí na dva. Plátce odevzdává daň, poplatník daň zaplatí.

Například při nákupu v obchodě, poplatník je zákazník, který zaplatí cenu za zboží, ve které je již zohledněno zvýšení kvůli dani. Plátce je poté obchodník, protože ten poté daň odevzdává finančnímu úřadu. (Vančurová, 2017)

Obr. 4: Daně nepřímé

Zdroj: Suchánková, 2014

Univerzální daně

Předmětem daně z přidané hodnoty jsou dle § 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty dodání zboží za úplaty osobou povinnou k dani, poskytnutí služby za úplaty osobou povinnou k dani, pořízení zboží z jiného členského státu nebo dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Podle § 47 výše zmíněného zákona jsou sazby této daně tři. Základní sazba ve výši 21 %, první snížená sazba 15 % a druhá snížená sazba 10 %. Základní sazbě DPH podléhá většina zboží a služeb. První snížená sazba se uplatňuje například u potravin, zdravotnických pomůcek, palivového dřeva atd. Druhé snížené sazbě podléhá zejména kojenecká výživa, léky nebo knihy.

Od května 2020 je v platnosti novela zákona, která řadu služeb a zboží „přesunula“ ze základní nebo první snížené sazby do druhé snížené sazby. (money.cz, 2020)

Selektivní daně

Spotřební daně

Spotřební daně jsou upraveny zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Předmětem této daně jsou dle § 1 výše uvedeného zákona minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky. Svátková (2009) uvádí i příklady spotřebních daní, které jsou předmětem spotřební daně v jiných státech EU, ale v České republice se s nimi takto nepracuje. Jde například kávu, čaj, minerální vodu nebo čokoládu.

Správu této daně vykonávají orgány Celní správy České republiky.

Plátcem daně jsou právnické nebo fyzické osoby, který vznikne povinnosti tuto daň přiznat a zaplatit. Povinnost vzniká těm osobám, které produkty vyrobí, prodají nebo dovezou.

Sazby daně se liší podle druhu produktu. U daní z minerálních olejů je daň tvořena množstvím minerálního oleje vynásobené příslušnou sazbou určenou zákonem. Daň z lihu je stanovena jako množství lihu obsaženého ve výrobcích (hl) násobené příslušnou sazbou daně. Základem daně u piva je množství vyjádřené v hektolitrech.

Clo

Clo je platba za zboží při přechodu přes celní hranici. Státy používají celní poplatek jako prostředek ochrany před zbožím z okolních zemí a jako prostředek, jak získat peníze. Clo má stejný charakter jako daň. Jedním ze zákonů, kterým celní poplatek podléhá je zákon č. 242/216 Sb., celní zákon.

Cla se z hlediska výpočtu dělí do tří kategorií. Specifická cla jsou stanovena pevnou částkou za určitou fyzickou jednotku.

Valorická cla se stanovují jako procentuální částka hodnoty zboží a kombinovaná cla se počítají jako kombinace dvou předešlých variant. (celnisprava.cz, 2022)

Ekologické daně

V souvislosti s členstvím v Evropské unii má Česká republika od roku 2008 povinnost placení ekologických daní z elektřiny, zemního plynu a z pevných paliv. Tato povinnost je zakotvena v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. (eru.cz, 2022)

Daň z elektřiny odvádějí dodavatelské firmy celní správě dohromady za všechny své zákazníky. Každý spotřebitel platí stejnou částku za každou spotřebovanou megawatthodinu. (spp.cz, 2020)

Daň ze zemního plynu platí pouze firmy a podnikající fyzické osoby. Tuto daň neplatí domácnosti, které zemní plyn používají k běžnému životu (např. vaření, ohřev vody nebo topení). Výše sazby daně je odvozena od účelu, kvůli kterému je plyn dodáván. (eru.cz, 2022)

Správcem ekologické daně jsou orgány Celní správy České republiky.

V oblasti spotřebních a ekologických daní je také třeba rozlišovat, kterých států se týká daňová povinnost. „Na základě místa zdanění rozlišujeme princip výběru daně v zemi původu a princip výběru daně v zemi spotřeby“ (Svátková, 2009)

Pokud by byl předmět daně vyroben i spotřebován ve stejném státě, ke zdanění logicky dochází v tom samém státě. Pokud je ovšem předmět daně vyroben v jiném státě, než bude spotřebován, je důležité rozlišit, který stát bude z těchto daní získávat finanční prostředky.

2.3 Třídění daní

Daně je možné třídit podle různých hledisek. Jedno z nich může být třeba to, jak určité daně splňují funkce daní, tj. alokační, redistribuční a stabilizační funkce.

Daně podle objektu

Dalším tříděním daní jsou daně podle objektu, na něž jsou uloženy. Třídíme na daně z důchodů, ze spotřeby a z majetku (Kubátová, 2018)

Daně podle charakteru

Podle charakteru dělíme daně na kapitálové a běžné. V případě, že objektem daně je veličina vyjadřující množství, pak se daně uložené na stavovou veličinu nazývají **kapitálové**. Stavová veličina je zjišťována k určitému okamžiku (den). Mezi tyto daně patří například daně z majetku, daně dědické i darovací. (Kubátová, 2018)

Pokud objekt daně vyjadřuje toková veličina, přesun, pak se tyto daně nazývají **běžné**. Tokové veličiny se zjišťují za určitý časový úsek (rok, měsíc), který je ohraničen dvěma časovými okamžiky (tj. „od do“). Tokovou veličinou rozumíme produkt, důchod, spotřebu a další. Nejdůležitějšími daněmi v tomto rozdělení jsou daně důchodové, spotřební a daň z přidané hodnoty.

Podle vztahu k platební schopnosti poplatníka dělíme na daně osobní a daně in rem (latinsky, na věc). **Daně osobní** mají vztah ke konkrétnímu poplatníkovi tím, že zohledňují jeho platební schopnost. Mezi tyto daně řadíme daně důchodové, placené fyzickými osobami.

Daně in rem se platí bez ohledu na platební schopnost poplatníka. Jsou to daně spotřební, z přidané hodnoty, výnosové a také důchodové daně placené společnostmi. (Kubátová, 2018)

Daně podle druhu sazby

Tyto daně se rozdělují podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu. Rozlišujeme zde daně stanovené bez vztahu ke zdaňovacímu základu, daně specifické a daně ad valorem (latinsky, k hodnotě). (Kubátová, 2018)

Daně stanovené bez vztahu ke zdaňovacímu základu jsou daně paušální. Nerozlišuje, jak velký příjem poplatník má, je pro všechny poplatníky stejná. Všechny subjekty platí tyto daně jen proto, že existují.

Specifické daně jsou stanoveny podle množství jednotek daňového základu (např. počet litrů čistého alkoholu). Tato skupina též bývá nazývána jednotkové daně. Patří sem daně spotřební a daně pozemkové, stanovené dle rozlohy pozemku. (Kubátová, 2018)

Daně ad valorem se určují podle ceny zdaňovaného základu. Řadí se sem daň z přidané hodnoty nebo daň obrátová.

Daně tříděné podle daňového určení

V této kategorii rozdělujeme daně podle toho, do kterého rozpočtu plynou. Dělíme na **daně státní**, **daně municipální**, **daně vyšších územněsprávních celků** (například daně jednotlivých států v USA) a **daně svěřené** (tzn. celostátně platné daně plynoucí do vládních rozpočtů). (Kubátová, 2018)

Třídění daní podle stupně progresse

V této kategorii rozlišujeme daně na proporcionální, progresivní a regresivní. Toto třídění je důležité v otázce spravedlnosti, zajímá nás, jak se liší výše daně bohatých a chudých.

Důležitá je změna míry zdanění, ta může být buď celková, nebo se u jednotlivých daní měnit s výší důchodu.

Daně proporcionální se s růstem důchodu nemění, poplatníci platí stejné procento ze svého důchodu nezávisle na tom, jak vysoký důchod mají. Podíl daně a důchodu je konstantní.

Progresivní daň roste s růstem důchodu. Poplatník s vyšším důchodem tedy platí daň vyšší. Podíl daně a důchodu je tedy rostoucí funkcí.

Příkladem je důchodová daň. Tato daň se počítá jako procento z příjmu. Stupeň daňové progresse je vyjádřen přímo daňovou sazbou. Pro tuto daň platí, že průměrná sazba daně roste s růstem důchodu a že mezní neboli marginální sazba daně je větší než sazba průměrná. (Kubátová, 2018)

U **regresivní daně** naopak míra daně s růstem důchodu klesá. Poplatník platí menší část svého důchodu jako daň. Podíl daně a důchodu je tedy klesající funkcí.

Příkladem regresivní daně může být spotřební daň. U mnoha výrobků základní potřeby je totiž daň regresivní. Pro regresivní daně platí, že průměrné daňové zatížení klesá s růstem důchodu.

3 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je pro většinu lidí nejznámější daní, neboť této dani podléhá velká část příjmů každé fyzické osoby. Daň se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Tento zákon mimo jiné uvádí, které příjmy dani podléhají a které jsou osvobozeny. Také samozřejmě obsahuje všechny slevy a daňová zvýhodnění, které mohou plátcí využít k optimalizaci daně.

3.1 Poplatníci daně z příjmů

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou daňový rezidenti České republiky. To jsou osoby, které mají na území ČR trvalý pobyt, nebo zde tráví alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce. Není rozhodující, jestli je tato doba souvislá nebo se dělí na několik období. Důležitý je konečný počet dní v úhrnu za kalendářní rok.

Daňový nerezidenti, tedy ti, kteří nesplňují podmínky pro daňovou rezidenturu, platí daně z příjmu pouze za ty příjmy, kterých dosáhly na území České republiky.

3.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmět daně udává § 3 výše zmíněného zákona. Předmětem daně jsou:

- Příjmy ze závislé činnosti
- Příjmy ze samostatné činnosti
- Příjmy z kapitálového majetku
- Příjmy z nájmu
- Ostatní příjmy

Příjem může být peněžní i nepeněžní. Nepeněžní příjmy je ovšem nutné ocenit jedním ze způsobů, které uvádí ZDP.

Dále § 3 ZDP vymezuje příjmy, které předmětem daně nejsou. Jedná se například o příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby nebo vydáním podle právních předpisů upravujících restituci majetku. Restitucí je myšleno navrácení k původnímu stavu. V ČR k tomuto došlo např. po roce 1989.

Dalšími příjmy, kterou nejsou předmětem daně jsou úvěry nebo zápůjčky. Výjimky z tohoto jsou také uvedeny v § 3 ZDP. Příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů, příjem plynoucí z činnosti au-pair, příjmy získané převodem majetku mezi osobami blízkými v souvislosti s ukončením zemědělské činnosti nebo příjem z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věci podle velikosti spoluvlastnických podílů.

3.3 Osvobození od daně

Příjmů, které jsou osvobozeny od daně, případně jsou osvobozeny za určitých podmínek, existuje celá řada. Všechny osvobozené příjmy jsou uvedeny v § 4 ZDP.

Příjem z prodeje nemovitosti

Příjem z prodeje rodinného domu nebo bytové jednotky je osvobozen, pokud v něm prodávající měl trvalé bydliště po dobu nejméně dvou let před prodejem. Příjem ovšem může být osvobozen i v případě, že není splněna podmínka délky trvání trvalého pobytu, a to v případě, že prostředky, které získá prodejem, použije na obstarání vlastní bytové potřeby. Tedy v případě, že dotyčný prodá dům nebo byt, ve kterém žije a za získané peníze si koupí nový dům nebo byt, je příjem z prodeje osvobozen od daně.

Pokud se jedná o společné jmění manželů, je dostačující, když podmínky zmíněné výše splní jeden z manželského páru. Toto ovšem platí pouze v případě, že majetek nebyl zařazen do obchodního majetku ani jednoho z manželů.

Příjem z prodeje nemovitého majetku je dále osvobozen v případě, že doba mezi nabytím a prodejem nebo vypořádáním spoluvlastnictví přesáhne dobu deseti let. Pokud nemovitý majetek nespadá do podmínek uvedených výše a doba jeho držení ještě nepřesáhla deset let, může být příjem osvobozen v případě, že poplatník získané prostředky použije na vyřešení vlastní bytové potřeby. Je také nutné mít na paměti, že pokud byl majetek nabyt děděním, doba deseti let se zkracuje o dobu, po kterou byl majetek ve vlastnictví předchozího majitele.

3.4 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6 ZDP)

Příjmem ze závislé činnosti jsou myšleny ty příjmy, kterých poplatník daně nabyl v rámci pracovněprávního vztahu, za práci v družstvu nebo práci společníka v s.r.o. případně komanditisty v komanditní společnosti. Do této skupiny příjmů patří také funkční požitky. Ty jsou charakterizovány v § 6 odst. 10 písm. a) ZDP jako funkční platy a plnění poskytovaná v souvislosti s výkonem funkce představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců s výjimkou platu náležícího prezidentu republiky a náhrad spojených s výkonem jeho funkce.

3.5 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP)

Do skupiny příjmů ze samostatné činnosti patří dle § 7 ZDP příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a příjem ze živnostenského podnikání. Dále například podíl na zisku společníka v.o.s. a komplementáře komanditní společnosti. Do této skupiny příjmů se také řadí příjmy z užití nebo poskytnutí prvá z průmyslového vlastnictví a příjmy plynoucí z autorských práv.

3.6 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP)

Příjmem z kapitálového majetku jsou například podíly na zisku obchodní korporace, úroky z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání společníků, podíly na zisku tichého společníka, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách a dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem. Za příjmy z kapitálového majetku jsou považovány i příjmy z práva na splacení dluhopisu nebo vkladního listu vydaného jako cenný papír.

3.7 Příjmy z nájmu (§ 9 ZDP)

Příjmem z nájmu se dělí na příjem z nájmu nemovitých věcí a příjem z nájmu movitých věcí. Základem daně jsou příjmy snížené o prokazatelně doložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Příjem z nájmu, který neplyne z nájmu nemovitých věcí, je samostatným základem daně se zvláštní sazbou. Ta je dále uvedena v § 36 ZDP. Zmíněný paragraf uvádí, že daní 15 % je mimo jiné zdaňován příjem z nájmu movité věci nebo její části.

3.8 Ostatní příjmy (§ 10 ZDP)

Ostatními příjmy jsou myšleny například příjmy z úplatného převodu nemovité věci nebo cenného papíru, příjmy z převodu účasti na společnosti, příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví nebo výhry z hazardních her.

Zmíněný paragraf také uvádí, že pokud jsou zdaňované příjmy společným jměním manželů, zdaňuje tyto příjmy pouze jeden z nich. Příjmy, které manželům plynou z obchodního majetku, zdaňuje ten, který má takový majetek nebo právo zahrnutý v obchodním majetku.

Od daně jsou v těchto případech osvobozeny ty příjmy, které v uvedené kategorii v úhrnu za zdaňovací období nepřesáhnou 30 000 Kč. Dále výhry z loterie, které nepřesahují 1 mil. Kč a bezúplatné příjmy například od příbuzných nebo od osoby, se kterou poplatník žil minimálně jeden rok před jejich získáním.

4 Daňové stimuly

První pohled na zdanění je snaha výši daní regulovat, druhý pohled je, aby dně nezpůsobovaly nežádoucí narušení ekonomických procesů. Oba pohledy se snaží o zvýšení efektivnosti ekonomiky.

Každý jedinec na trhu práce se rozhoduje mezi výší spotřeby umožněnou mzdou za práci a volným časem. Celkový užitek je tvořen oběma těmito složkami. Jedinec maximalizuje svůj užitek v bodě, kde mezní jednotka práce přináší stejný užitek, o jaký jedinec přichází tím, že se vzdá jednotky volného času. (Kubátová, 2018)

V případě, že je daň příliš vysoká, snižuje se počet odpracovaných hodin, neboť klesá ochota jedince pracovat.

4.1 Důchodový a substituční efekt daně ze mzdy

Každá daň má na poplatníka dva efekty – důchodový a substituční. Tyto efekty budou působit buď ve směru zvyšování nabízeného množství práce, nebo ve směru jeho snižování. (Kubátová, 2018)

Efekt důchodový

Po zdanění je poplatník chudší a spotřebovává méně statků – dává přednost práci před volným časem.

Efekt substituční

Rozsah tohoto efektu závisí na tom, jak se po zdanění mění mezní užitky z práce a zvolného času, tedy na mezní sazbě daně. Při její změně bude poplatník nahrazovat jednotky práce jednotkami volného času do úrovně, kdy se mezní užitek opět vyrovnají. Substituční efekt znamená odrazení od práce a působí obvykle proti stimulačnímu důchodovému efektu. (Kubátová, 2018)

5 Teoretický přístup ke zdaňování fyzických osob

5.1 Daňové subjekty

Daňovými subjekty u daně z příjmu jsou fyzické osoby. Poplatníky daně z příjmu jsou všechny osoby, které dostávají nějakou formu důchodu. Většinou se jedná o důchod ze závislé činnosti nebo o důchod ze samostatné činnosti, dále o příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy dle § 10 ZDP. (Marková, 2023)

V případě daně z příjmu ze závislé činnosti je zde přítomna i osoba plátce daně. Povinností plátce je srazit uloženou daň poplatníkovi před výplatou a poté ji odvést příslušnému finančnímu úřadu. Plátce daně není nositelem daňového břemena, ale je přímým účastníkem správy daní a tedy je odvedení daně jeho povinností. (Vančurová, 2017)

5.2 Předmět daně z příjmů

Předmětem daně z příjmu je z hlediska zákona označován hrubý příjem, to je např. hrubá mzda zaměstnance nebo tržby podnikatele.

Příjmy, které daňový poplatník získá zděděním nebo darováním, jsou předmětem daně z příjmů a jsou nazvány „bezüplatnými příjmy“, popř. „bezüplatným plněním“. V případě nepeněžního příjmu se pro účely daně z příjmů fyzických sobe oceňuje příjem podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku nebo jako pětinasobek hodnoty ročního plnění, pokud příjem spočívá v jiném majetkové prospěchu, jehož obsahem je opakující se nebo trvající plnění. (Marková, 2023)

Pod příjmy ze závislé činnosti nepatří dary poskytnuté odborovou organizací, nejde-li o dary, které mají být odměnou za práci nebo za výkon funkce. Dary, které nemají tuto souvislost, podléhají daní z příjmů jako ostatní příjem podle § 10 ZDP, kde pro peněžní i věcné dary existuje osvobození limitované roční částkou 15 000 Kč. (Pelech, Rindová, 2020)

5.3 Osvobození od daně

Od daně z příjmů je osvobozen například prodej rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky zahrnující nebytový prostor (garáž, sklep), pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem, případně použije-li získané prostředky na obstarání vlastní bytové potřeby (Marková, 2023)

Dále jsou od daně osvobozeny příjmy z prodeje nemovitých věcí nebo z vypořádání spoluvlastnictví k nemovitým věcem, příjmy z prodeje hmotné movité věci s výjimkou příjmu z prodeje cenných papírů a movitých věcí, které jsou nebo v přechozích 5 letech byli součástí obchodního majetku.

5.4 Daňová zvýhodnění

Slev na dani z příjmů je mnoho. Mezi ty nejvyužívanější patří např. Slevy na vyživované dítě, kdy je počítáno s tím, že poplatník vynakládá výdaje na výživu a výchovu budoucích plátců sociálního pojištění, a je tak zdůvodnitelný v průběžném systému sociálního pojistného. (Vančurová, 2017)

Daňové zvýhodnění na dítě pro rok 2022 vypadá takto:

Tab. 1: Daňové zvýhodnění na děti v roce 2022

Daňové zvýhodnění	Roční	Měsíční
Sleva na první dítě	15 204 Kč	1 267 Kč
Sleva na druhé dítě	22 320 Kč	1 860 Kč
Sleva na třetí a každé další dítě	27 840 Kč	2 320 Kč

Zdroj: businessinfo.cz (2022)

Poplatníkům je daň z příjmů dále snížena o:

- a) slevu na poplatníka ve výši 30 840 Kč za zdaňovací období,
- b) slevu na manžela nebo manželku ve výši 24 840 Kč, pokud manželé žijí ve společně hospodařící domácnosti a příjem celé domácnosti nepřesáhne za zdaňovací období částku 68 000 Kč. V případě, že je jednomu z manželů přiznán nárok na průkaz ZTP/P, zvyšuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek,

- c) základní slevu na invaliditu ve výši 2 520 Kč, je-li poplatníkovi přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně podle zákona o důchodovém pojištění,
- d) rozšířenou slevu na invaliditu ve výši 5 040 Kč, je-li poplatníkovi přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně,
- e) slevu na držitele průkazu ZTP/P ve výši 16 140 Kč, má-li na něj poplatník nárok,
- f) slevu na studenta ve výši 4 020 Kč za zdaňovací období u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let. (Marková, 2021)

5.5 Optimální zdanění

Optimalizace daňového systému znamená kompromis mezi jednotlivými požadavky. Zejména mezi efektivností zdůrazňovanou ekonomy a spravedlností. (Kubátová, 2018)

Efektivita daní

Efektivita daně se posuzuje ze dvou úhlů pohledu. Jednak je nutné usilovat o minimalizaci nadměrného daňového břemene a jednak je třeba zajistit, aby daň byla spojena s co nejmenšími náklady na její výběr. (Vančurová, 2017)

Administrativní náklady se dělí na přímé a nepřímé, resp. vyvolané. Přímé náklady vznikají na straně státu a nepřímé na straně daňového subjektu. Daň z příjmu fyzických osob má obě skupiny poměrně vysoké. Velikost přímých i vyvolaných administrativních nákladů je velmi ovlivněna složitostí výpočtu daně, především komplikovanými pravidly pro uplatnění daňové uznatelných nákladů, počtem a konstrukcí odpočtů od základu daně apod. (Vančurová, 2017)

Levnější variantou pro přímé náklady může být výběr srážkou u zdroje příjmu. Odvedením daně jsou tak pověřeni zaměstnavatelé, kteří daň za své zaměstnance odvedou hromadně. Tím lze docílit úspor z rozsahu.

Vyvolané náklady, které vznikají na straně daňových subjektů, zahrnují především náklady na vedení evidence spojené se stanovením základu daně a náklady, se seznámením se s daňovou legislativou a s výpočtem daně. (Vančurová, 2017)

Spravedlnost daní

Spravedlnost sama o sobě není pojmem ekonomickým a není exaktně měřitelná. Pro fungování daňového systému je však celkem zásadní.

Spravedlnost z hlediska daní lze pojmout jako tzv. redistribuci. Optimální redistributivní zdanění příjmů definuje efektivní daňovou strukturu jako strukturu, kde jsou při určité úrovni příjmů a daných distribučních podmínkách zajištěny též minimální ztráty. (Kubátová, 2018)

Dosáhnout ideálního daňového systému není v praxi možné, vždy se bude jednat o určitou formu kompromisu mezi snahou státu, získat co nejvyšší finanční prostředky a požadavky daňových poplatníků na snížení částky, kterou odvádějí.

Paretovsky efektivní stavy a optimální zdanění

Optimální daňová struktura je teoreticky představována bodem, v němž je dosaženo nejvyššího společenské blahobytu. Jde o nalezení paretovsky efektivních bodů a formulace funkce společenského blahobytu. (Kubátová, 2018)

Pareto efektivní stavy jsou definovány jako stavy, v nichž nelze zvýšit uspokojení jedné osoby, aniž by se nesnížilo uspokojení někoho jiného. Tyto body nacházíme na křivce možných užitků. (Kubátová, 2018)

6 Empirická část

Empirická část bude zaměřena na několik témat. Nejprve bude podrobně rozebrán praktický případ reálné rodiny. Kvůli ochraně osobních údajů bude pro účely této práce rodina nazývána Novákovi. V tomto úseku budou porovnány tři možnosti zdanění. V první variantě budou příjmy zdaněny na základě skutečně vynaložených výdajů, druhá varianta bude zaměřena na zdanění paušálními výdaji a poslední možnost bude porovnávat daňovou povinnost v případě využití zdanění pomocí spolupracující osoby.

Další část se bude věnovat zpracování dotazníku. Tento dotazník byl vytvořen za účelem zjištění, jak dobře se lidé orientují v otázkách daňového systému České republiky. Zároveň byl dotazník vytvořen s cílem informovat ty, kteří se zúčastní, o možnostech daňové optimalizace a případně jim pomoci s příštím daňovým přiznáním. Dotazník tedy jednak plní funkci zjišťování toho, jak velké mají lidé povědomí o daňové optimalizaci a jednak toto povědomí i rozšiřuje.

6.1 Praktický příklad

Pan Novák je v současné době podniká jako OSVČ v oblasti elektro techniky. Svému oboru se věnuje již přes 15 let a za tu dobu nasbíral nepřehledné množství zkušeností, svou práci vždy odvede dokonale. Paní Nováková svému manželovi vypomáhá v oblasti administrativy.

6.1.1 Charakteristika plátce

Pan Novák je fyzická podnikající osoba. Paní Nováková je již mnoho let na mateřské dovolené a momentálně je v očekávání se 3. dítětem. Nejstaršímu dítěti je 12 let a je držitelem průkazu ZTP. Mladší dítě navštěvuje školku. I přes neustálou péči o děti vypomáhá paní Nováková s administrativou pro firmu svého manžela.

Dále manželé vlastní dvě nemovitosti: rodinný dům, kde rodina bydlí a bytovou jednotku, kterou využívají k pronájmu, a tedy jim z ní plyne další příjem. Na rodinný dům si vzali hypotéku.

6.1.2 Příjem ze samostatné činnosti podle § 7

Pan Novák pracuje jako elektro technik a jeho příjem byl v úhrnu za rok 2022 **1 425 000 Kč**. Pan Novák svůj příjem za rok 2022 snížil o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Takto získal čistý zisk za kalendářní rok.

Od ledna 2021 je zrušena superhrubá mzda. Ta byla tvořena hrubou mzdou a odvody sociálního a zdravotního pojištění (dohromady 34 %). (finance.cz, 2022)

Nyní je tedy daňový základ vypočítán vynásobením částky příjmů snížené o výdaje a sazby daně z příjmu, která je pro OSVČ stanovena na 15 %. Dle § 16 odst. 1 ZDP je p. Novákovi tato mzda zdaňována 15 %, protože jeho roční mzda nepřesahuje 48násobek průměrné mzdy. Pokud by se tak stalo, byla by mu mzda daněna tzv. solidární daní, tedy 23 %. Tímto způsobem je zajištěno, že osoby s nadprůměrnými příjmy odvedou také vyšší daň, nicméně pouze z té části, která přesahuje limit.

6.1.3 Odpisy

Pan Novák dále vlastní osobní automobil značky Volkswagen, který využívá k podnikání. Pořizovací cena tohoto vozu byla 170 000 Kč a bylo pořízeno v roce 2020.

Pro odpisování tohoto vozidla jsou uplatňovány zrychlené daňové odpisy. Vozidlo je zařazeno do odpisové skupiny 2, a proto bude odepisováno minimálně 5 let.

Tab. 2: Výpočet odpisů

Rok	Koeficient	Odpis	Oprávký	Zůstatková cena
2020	5	34 000 Kč	34 000 Kč	136 000 Kč
2021	5	54 400 Kč	88 400 Kč	81 600 Kč
2022	4	40 800 Kč	129 200 Kč	40 800 Kč
2023	3	27 200 Kč	156 400 Kč	13 600 Kč
2024	2	13 600 Kč	170 000 Kč	0 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Částka odpisů připadající na rok 2022 snižuje částku příjmů a tedy i daňový základ.

6.1.4 Příjem z prodeje akcií podle § 8

Pan Novák během posledních pěti let nakoupil akcie několika firem. V žádné z nich se ale nestal většinovým akcionářem. V roce 2022 se pan Novák rozhodl část z nich, tu, kterou drží nejdéle, prodat. Tímto prodejem vydělal dohromady 120.000 Kč.

V případě prodeje cenný papírů má poplatník dvě možnosti, jak se vyhnout placení daně z příjmu. První z nich je situace, kdy zisk z cenného papíru nepřesáhne 100.000 Kč za rok. Tuto možnost pan Novák uplatnit nemůže. Druhá varianta je, pokud akcionář vlastní cenný papír déle než tři roky. Pan Novák prodával akcie, které měl v držení 5 let, tuto podmínku tedy splnil a nemusí odvádět daň z tohoto příjmu.

6.1.5 Příjem z nájmu podle § 9

Poplatník vlastní bytovou jednotku o rozloze 52 m². V této jednotce již 3. rokem bydlí v pronájmu mladý pár, který platí měsíční nájem 16.000 Kč/měsíc. V ročním úhrnu by tedy z pronájmu pan Novák získal 192.000 Kč. Protože však bylo nutné provést opravu kuchyňské linky, domluvil se pan Novák s nájemníky, že tuto opravu zaplatí nájemníci a výměnou jim bude prominutí výše jednoho měsíčního nájmu. Důvodem pro toto rozhodnutí bylo, že pro pana Nováka bylo jednodušší nechat vše v kompetenci nájemníků. Roční příjem z nájmu byl tedy úhrnem pouze za 11 měsíců, tedy 176.000 Kč.

Pan Novák je schopen doložit prokazatelně vynaložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů ve výši 45.800 Kč. Základ daně z tohoto příjmu je tedy tvořen příjmy sníženými o náklady. Daňová povinnost by se tedy počítala jako 15 % z částky rozdílu.

6.1.6 Nezdánitelné části daně

Pan Novák je dlouholetým dárcem krve. Podle § 15 odst. 1 zákona o daních z příjmu se každý jeden odběr krve dárce, kterému nebyla poskytnuta finanční úhrada, oceňuje částkou 3.000 Kč. Pan Novák byl během roku celkem 4x, což je maximální počet odběrů pro muže za rok. Částku daně si tedy může snížit celkem o 12 000 Kč.

Na svůj rodinný dům si pan Novák musel vzít hypotéku. Úroky z hypotéky jsou dle §15 odst. 3 odečitatelné od základu daně. Tento odečet lze provést, pokud nemovitost nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru. Případně pokud se nejedná o nemovitost využívanou k podnikání nebo za účelem pronájmu.

Úroky lze uplatnit až do výše 45.000 Kč za rok. Pan Novák za rok 2021 zaplatil úroky z hypotéky ve výši 36.500 Kč a uplatnil je v celé výši.

Od základu daně lze též odečíst příspěvek zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem dle § 15 odst. 5 ZDP. Částka, kterou lze odečíst, se rovná úhrnu částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých kalendářních měsících zdaňovacího období přesáhly výši, od které náleží maximální státní příspěvek. (Marková, 2023)

Na zaplaceném penzijním připojištění lze v úhrnu odečíst částku až 24.000 Kč. Pokud částka měsíčního vkladu nedosahuje 12.000 Kč/rok, je penzijní připojištění podporováno státním příspěvkem. V takovém případě ale není možné uplatnit daňový odpočet.

Pan Novák momentálně spoří částkou 1.200 Kč měsíčně. Za rok tedy zaplatí 14.400 Kč. Může tedy provádět daňový odpočet.

6.1.7 Slevy na dani

Poplatník daně z příjmu si může uplatnit několik slev na dani. Základní slevou je dle § 35ba odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů Základní sleva na poplatníka ve výši 30 840 Kč/rok. Tuto částku může využít každý poplatník, který splní několik podmínek. Musí podepsat Prohlášení k dani z příjmu a toto prohlášení mít podepsané pouze u jednoho zaměstnavatele. Pokud tedy poplatník pracuje u více zaměstnavatelů, využít slevu na poplatníka může pouze u jednoho z nich. Jako OSVČ může poplatník tuto slevu využít také.

Další slevu lze uplatnit podle § 35ba odst. 1 písm. b). Jedná se o Slevu na manžela. Tuto slevu může dle výše zmíněné paragrafu využít ten, jehož manžel/manželka nemá za dané zdaňovací období příjem vyšší, než 68.000/Kč. Paní Nováková je na mateřské dovolené a pobírá rodičovské příspěvky. Manželé Novákovi se rozhodli, že částku 300.000 Kč, kterou je možné čerpat buď do 4 let, nebo do doby, než je celá částka vyčerpána, rozdělí tak, aby paní Nováková přešla z jedné mateřské dovolené rovnou do další, tedy bude pobírat ročně 60.000 Kč po dobu 5 let.

Pan Novák tedy za rok 2022 může uplatnit slevu na dani z příjmu ve výši 24.840 Kč.

Na mladší dítě uplatňuje pan Novák slevu za umístění dítěte podle § 35bb zákona o daních z příjmů.

Ve výše zmíněném paragrafu v odst. 1 je stanoveno, že výše slevy odpovídá výši výdajů poplatníkem prokazatelně vynaložených na umístění dítěte v předškolním zařízení na dané zdaňovací období.

Slevu lze uplatnit, pokud dítě žije ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem. Pan Novák za umístění dítěte za rok zaplatil 15.000 Kč.

Dále je možné uplatňovat slevy na děti. Manželé Novákovi mají zatím dvě děti a třetí na cestě, ale protože pan Novák nevěděl, že není rozhodující, které dítě je nejstarší, připravil se tak o docela velkou částku, o kterou si mohl snížit základ daně. Podle § 35c odst. 1 má poplatník nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie. Daňové zvýhodnění je ve výši 15.204 Kč na první dítě, 22.320 Kč na druhé a 27.840 Kč na třetí.

§ 35c odst. 7 uvádí, že pro uplatnění slevy není rozhodující, kde dítě pobývá převážnou část roku (např. v internátní zařízení nebo později na vysokoškolské koleji), důležitý je trvalý pobyt dítěte. Pokud by tedy za pár let nejstarší dítě pana Nováka odešlo studovat střední školu jinam než v místě svého bydliště, a využívalo by tedy k bydlení internátní zařízení, pan Novák si může i nadále uplatňovat slevu, a to až do doby, kdy dovrší věku podle § 35ba odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů, a tedy přestane být z hlediska daňového dítětem.

6.1.8 Výpočet daně z příjmu

Varianta 1

Daňovým základem pana Nováka je součet všech příjmů. Tedy příjem ze samostatné činnosti, příjem z pronájmu a příjem z prodeje akcií. Příjem z prodeje akcií je kvůli časovému hledisku od daně z příjmu osvobozen.

Tato částka je snížena o nezdanitelné části daně. V tomto případě to jsou darování krve, úroky z hypotečního úvěru a zaplacené penzijní připojištění.

Od této částky jsou poté odečteny jednotlivé slevy. Podle § 35ba ZDP základní slevu na poplatníka a slevu na manželku. Dále bude podle § 35bb ZDP odečtena sleva za umístění dítěte. Tím bude vypočtena daň po slevách. Od této částky bude nakonec odečteno daňové zvýhodnění na vyživované děti podle § 35c ZDP.

Pokud částka zvýhodnění bude vyšší než daňová povinnost, může pan Novák získat daňový bonus a částku převyšující dostat zpět. Toto je možné pouze díky tomu, že má vyživované děti. Pokud by děti neměl a částka daně by vyšla záporná, do daňového přiznání by uváděl 0 Kč.

Tab. 3: Výpočet daně z příjmu

ZD podle § 7	820 000 Kč
ZD podle § 8 - osvobozeno	120 000 Kč
ZD podle § 9	130 200 Kč
Základ daně	950 200 Kč
Nezdanitelné částky:	
Darování krve	12 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč
Zaplacené penzijní připojištění	14 400 Kč
Upravený základ daně	887 300 Kč
Daň před slevami (15 %)	133 095 Kč
Slevy na dani:	
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč
Daň po slevách	62 415 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	52 728 Kč
Daňová povinnost	9 687 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Pan Novák je také povinen zaplatit pojistné na sociální a zdravotní pojištění. Vyměřovací základ pro výpočet pojistného se počítá jako 50 % z rozdílu mezi příjmy a výdaji.

V tomto případě tento rozdíl vychází na 820 000 Kč. Pro zdravotní pojištění je stanovena sazba 13,5 %, pro sociální pojištění 29,2 %.

Minimální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění je u OSVČ stanoven na 120 972 Kč. Pro sociální pojištění je vyměřovací základ stanoven na 120 972 Kč. (peníze.cz, 2023)

Vyměřovací základ pro ZP: $820\,000 * 0,5 = 410\,000 * 0,135 = 55\,350$ Kč

Vyměřovací základ pro SP: $820\,000 * 0,5 = 410\,000 * 0,292 = 119\,720$ Kč

Pan Novák tedy splňuje minimální vyměřovací základy pro obě povinná pojištění a nemusí provádět dopočet do minima. Dohromady tedy pan Novák na sociální a zdravotní pojištění zaplatí částku 175 070 Kč. Jeho konečný odvod na dani z příjmu a pojistném tedy činí 184 757 Kč.

Varianta 2

Plátcí daně mají také možnost uplatnit výdaje procentuální částkou. V případě pana Nováka by bylo možné uplatnit až 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání. Částka by ovšem nesměla přesáhnout 1 200 000 Kč. Využití této možnosti by pro pana Nováka bylo výhodnější, protože jeho příjmy byli za rok 2022 1 425 000 Kč. Pokud by výdaje uplatnil procentuální částkou, mohl by uplatnit výdaje ve výši 855 000 Kč, místo současných 605 000 Kč.

Podle § 9 odst. 4 ZDP má poplatník možnost uplatnit výdaje paušálem i v případě příjmů z pronájmu, a to ve výši 30 % z příjmů, nejvýše však do částky 600.000 Kč. 30 % z částky, která byla za rok 2022 získána příjmem z pronájmu, tvoří 52.800 Kč. Uplatněním paušální částky, by tedy pan Novák odváděl nižší daň, protože částka daně, která musí být zaplacená, může být snížena o tyto výdaje. Místo předchozích 130.200 Kč by se tedy nově daň z příjmu z pronájmu vypočítala z částky 123.200 Kč.

Tab. 4: Zdanění příjmů paušální částkou

ZD podle § 7	570 000 Kč
ZD podle § 8 – osvobozeno	120 000 Kč
ZD podle § 9	123 200 Kč
Základ daně	693 200Kč
Nezdanitelné částky:	
Darování krve	12 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč
Zaplacené penzijní připojištění	14 400 Kč
Upravený základ daně	630 300Kč
Daň před slevami (15 %)	94 545 Kč
Slevy na dani:	
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč
Daň po slevách	23 865 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	52 728 Kč
Daňový bonus	28 863 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

I v tomto případě musí p. Novák odvést povinné platby na zdravotní a sociální pojištění.

Částky v této variantě jsou:

$$ZP: 570\,000 * 0,5 = 285\,000 * 0,135 = 38\,475 \text{ Kč}$$

$$SP: 570\,000 * 0,5 = 285\,000 * 0,292 = 83\,220 \text{ Kč}$$

Celkové výdaje na sociální a zdravotní pojištění by v této variantě byli 121 695 Kč a celkové odvody včetně daně z příjmů by tvořily 92 832 Kč. Částka je nižší kvůli započtení daňového bonusu.

Varianta 3

Manželé mohou také využít možnosti uplatnění příjmů a výdajů spolupracujících osob. Tato možnost je specifikována v § 13 ZDP. Zmíněný paragraf uvádí, že pokud jsou spolupracující osoby manželé, může na spolupracující osobu být převeden podíl na příjmech a výdajích. Tento podíl však v úhrnu nesmí přesáhnout 50 %. Spolupracující osobou může být také osoba, žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti nebo člen rodiny zúčastněný na provozu rodinného závodu. V tom případě by bylo možné na spolupracující osobu či osoby převést podíl na příjmech a výdajích, který v úhrnu nebude převyšovat 30 %.

Při rozdělení mezi manžele musí být dále splněna podmínka, že částka příjmů převyšující výdaje převedená na spolupracující osobu nesmí být vyšší než 540 000 Kč za zdaňovací období a zároveň 45 000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc, v němž trvá spolupráce. V případě využití této varianty bude daň pana Nováka vypočítána následujícím způsobem.

Z příjmů i z výdajů z podnikání bude počítáno pouze s 50 %. Příjmy z podnikání budou tedy v této variantě činit 712 500 Kč a výdaje 302 500 Kč. Základ daně ze samostatné činnosti se tedy bude rovnat 410 000 Kč.

Od těchto částek poté pro obě osoby můžou být odečteny slevy. Pan Novák nově ovšem nemůže uplatnit slevu na manželku, protože ta v této variantě má roční příjem převyšující povolenou hodnotu. Daňové zvýhodnění na děti si může uplatnit pouze jeden z manželů. Přesný postup výpočtu daňové povinnosti je uveden v tabulce č. 5.

Tab. 5: Výpočet daně z příjmů pomocí spolupracující osoby

ZD podle § 7	410 000 Kč	410 000 Kč
ZD podle § 9	130 200 Kč	
Základ daně	540 200 Kč	410 000 Kč
Nezdanitelné částky		
Darování krve	12 000 Kč	9 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč	
Zaplacené penzijní připojištění	14 400 Kč	
Upravený základ daně	477 300 Kč	401 000 Kč
Daň před slevami (15 %)	71 595 Kč	60 150 Kč
Slevy na dani:		
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč	
Daň po slevách	25 755 Kč	29 310 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	52 728 Kč	
Daňový bonus (-), Daňová povinnost (+)	- 26 973 Kč	+ 29 310 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V této variantě bude nutné, aby odvody na zdravotní a sociální pojištění odvedli oba manželé, nikoli pouze pan Novák.

Odvody na ZP a SP – p. Novák

ZP: $410\,000 * 0,5 = 205\,000 * 0,135 = 27\,675$ Kč

SP: $410\,000 * 0,5 = 205\,000 * 0,292 = 59\,860$ Kč.

Celkové odvody pana Nováka na zdravotní a sociální pojištění činí 87 535 Kč. Jeho celková daňová povinnost zde vychází na 60 562 Kč. Částka je opět nižší kvůli započtenému daňovému bonusu.

Odvody na ZP a SP – p. Nováková

Paní Nováková je na mateřské dovolené, zdravotní a sociální pojištění za ni tedy platí stát. Příjmy z podnikání se u ní berou jako vedlejší činnost. Pro vedlejší činnost v roce 2023 platí, že pojistné na zdravotní pojištění poplatník nehradí. Sociální pojištění má minimální vyměřovací základ 48 396 Kč. (peníze.cz, 2023)

SP. $410\,000 * 0,5 = 205\,000 * 0,292 = 59\,860$ Kč

Odvody paní Novákové na pojištění celkem činí 59 860 Kč a dohromady s daňovou povinností musí paní Nováková uhradit 89 170 Kč.

Protože manželé Novákovi mají příjmy i výdaje společné, je možné zde provést součet. Za rok 2022 by tedy dohromady odvedli 142 616 Kč.

Z porovnání všech počítaných variant vyplývá, že pokud by manželé Novákovi chtěli optimalizovat svou daňovou povinnost, nejvýhodněji by vyšla variant č. 2. U této možnosti celkový výdaj vychází na 85 716 Kč. Obě dvě další varianty jsou v porovnání s touto nevýhodné.

6.1.9 Návrhy na daňovou optimalizaci

1) Nezdánitelné části daně

Jako optimální částku ke spoření většina bank uvádí 3.000 Kč měsíčně, tedy 36.000 Kč/rok. U této částky lze totiž uplatnit maximální možný odpočet, který je ve výši 24.000 Kč. Dle názoru autorky by ovšem příspěvek na penzijní připojištění stačil ve výši 2.000 Kč. Celkem by totiž pan Novák zaplatil za rok 24.000 Kč, a 12.000 by si mohl uplatnit jako daňový odpočet. V případě platby 36.000 Kč za rok totiž sice může uplatit o 12.000 Kč víc, ale zároveň o stejnou částku víc zaplatí. Pokud by tedy hledal optimální řešení, jak zaplatit co nejméně, ideální by tedy bylo spořit částkou 24.000 Kč ročně

2) Slevy na dani

Jelikož nejstarší dítě pana Nováka je držitelem průkazu ZTP, z hlediska daňové optimalizace je nejlepší řešení, určit toto dítě dítětem druhým. Po narození dalšího dítěte poté toto nejstarší uvádět jako třetí. Ze zákona se totiž částka slevy na dítě dvojnásobí v případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP.

Pan Novák za rok 2022 uplatnil částku 52.728 Kč. Kdyby však uplatnil na první dítě 15.204 Kč a na druhé 44.640 Kč, dostal by se až na celkovou výši slevy 59.844 Kč.

Dále bude provedeno porovnání v jednotlivých variantách po provedení výše uvedených možností daňové optimalizace.

Varianta 1

Tab. 6: Výpočet daně z příjmu po provedené optimalizaci

Základ daně	950 200 Kč
Nezdanitelné částky:	
Darování krve	12 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč
Zaplacené penzijní připojištění	24 000 Kč
Upravený základ daně	887 700 Kč
Daň před slevami (15 %)	131 655 Kč
Slevy na dani:	
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč
Daň po slevách	60 975 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	59 844 Kč
Daňová povinnost	1 131 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

V této variantě by tedy pan Novák zaplatil o 8 556 Kč méně. Jeho celkové odvody činily 184 757 Kč, po optimalizaci by se mohly snížit na 176 201 Kč.

Varianta 2

Tab. 7: Výpočet daně z příjmu paušální částkou po započtení optimalizace

Základ daně	693 200Kč
Nezdanitelné částky:	
Darování krve	12 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč
Zaplacené penzijní připojištění	24 000 Kč
Upravený základ daně	620 700 Kč
Daň před slevami (15 %)	93 105 Kč
Slevy na dani:	
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč
Daň po slevách	22 425 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	59 844 Kč
Daňový bonus	37 419 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Zde by byl daňový bonus vyšší o 8 556 Kč. Před provedenou optimalizací byla celková daňová povinnost 92 832 Kč, po provedené optimalizace se tato částka snížila na 84 276 Kč.

Varianta 3

Tab. 8: Výpočet daně z příjmu pomocí spolupracující osoby po optimalizaci

Základ daně	540 200 Kč	410 000 Kč
Nezdanitelné částky		
Darování krve	12 000 Kč	9 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	36 500 Kč	
Zaplacené penzijní připojištění	24 000 Kč	
Upravený základ daně	467 700 Kč	401 000 Kč
Daň před slevami (15 %)	70 155 Kč	60 150 Kč
Slevy na dani:		
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč
Sleva za umístění dítěte	15 000 Kč	
Daň po slevách	24 315 Kč	29 310 Kč
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	59 844 Kč	
Daňový bonus (-), Daňová povinnost (+)	- 35 529 Kč	+ 29 310 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkové odvody pana Nováka na zdravotní a sociální pojištění činily 87 535 Kč. Jeho celková daňová povinnost by nově vycházela na 52 006 Kč. Daňový bonus pana Nováka by zde byl opět o 8 556 Kč vyšší a o stejnou částku by se snížila i celková daňová povinnost. Odvody paní Novákové se zde nijak nemění a její celková daňová povinnost stále zůstává 89 170 Kč. Částka, kterou budou manželé muset odvést, by se tedy změnila o částku 8 556 Kč a nově by byla 134 060 Kč.

Nejlepší možností stále zůstává varianta č. 2, nicméně po provedení optimalizace by pan Novák odváděl o 8 556 Kč méně a jeho celková daňová povinnost by tedy místo částky 92 832 Kč byla 84 276 Kč.

Tab. 9: Celkové porovnání

	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3
Daň z příjmu před optimalizací	184 757 Kč	92 832 Kč	142 616 Kč
Daň z příjmu po optimalizaci	176 201 Kč	84 276 Kč	134 060 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

6.2 Zpracování dotazníku

Tato část práce je z věnována zjišťování, jak se lidé orientují v otázkách daňové optimalizace a daňového systému v České republice obecně.

Zjišťování bylo uskutečněno pomocí dotazníku, který byl šířen přes sociální sítě, emailovou komunikaci i osobní setkání. Průzkumu se zúčastnilo 120 respondentů různého věku i společenského postavení. Účastníci průzkumu byli požádáni, aby vyplnili dotazník týkající se otázek daňového systému. Většina otázek byla kvůli zjednodušení pro respondenty položena jako uzavřená s výběrem možností, u některých otázek byla možnost vybrat více odpovědí. Zároveň otázky, u kterých to způsob formulace dovozoval, byly doplněny o možnost „Jiná“, aby bylo zajištěno, že pokud respondent bude chtít odpovědět jinak, než jaké jsou uvedené odpovědi, bude mít tuto možnost.

V úvodu dotazníku bylo uvedeno několik identifikačních otázek, které slouží k vytvoření charakteristiky respondenta. Jsou to například otázky na pohlaví, věk nebo měsíční příjmy. Odpovědi na dotazník, které byly zasílané online, byly samozřejmě anonymní, aby bylo ochráněno soukromí účastníků.

Po úvodních otázkách na osobu respondenta, následovali otázky ohledně zpracování daňového přiznání. Bylo třeba zjistit, jak se liší respondenti, kteří si daňové přiznání zpracovávají sami, a tedy je předpoklad, že se v problematice orientují přinejmenším velmi dobře, a těmi respondenty, kteří buď využívají služeb odborníka např. daňového poradce, nebo si nechávají zaměstnavatelem zpracovat roční zúčtování daně.

Dle předpokladu, si nejlépe vedli ti respondenti, kteří si daňové přiznání zpracovávají sami. Tito účastníci totiž musejí mít povědomí o tom, jaké podmínky platí u jednotlivých slev na dani.

Jako další část již následovaly otázky týkající se samotné daňové optimalizace. Respondentům byli kladeny dotazy ohledně různých slev na dani a daňových odpočtů. Cílem bylo zjistit to, jestli účastníci vědí o podmínkách pro uplatnění jednotlivých slev, ať už se jedná o základní slevu na poplatníka, slevu na děti nebo třeba odpočty zaplaceného pojištění na životní a důchodové pojištění. Dotazník plnil i funkci poučení. Snahou bylo přiblížit respondentům možnosti daňové optimalizace a objasnit podmínky využití slev a daňových zvýhodnění. Zároveň ukázat i další varianty snížení daňové povinnosti, o kterých dotazovaní zatím nevěděli.

Z výsledků bylo zjištěno, že existuje souvislost mezi výší příjmů dané osoby a jejího povědomí o daňové optimalizaci.

Nezáleží na tom, jestli jim daňové přiznání zpracovává odborník (např. daňový poradce) nebo využívají možnosti vyrovnání daně, které umožňuje jejich zaměstnavatel, respondenti s vyššími příjmy si nesrovnatelně často vedli v dotazníku lépe, odpovídali na většinu otázek správně a úplně (tzn. u otázek s více správnými možnostmi, vybrali většinu nebo všechny správně). Naopak respondenti s nižšími příjmy a také nižšího věku si velice často nevěděli rady, především s otázkami, kde bylo více správných odpovědí.

6.2.1 Jednotlivé části dotazníku

Prvních několik otázek bylo zaměřeno na rozřazení respondentů do skupin podle pohlaví, věku a měsíčního příjmu. Zjišťování se zúčastnilo 55 % žen a 45% mužů.

Respondenti byli dále požádáni o zařazení se dle věkové kategorie. Ty byly rozděleny do intervalů po pěti letech od 19 do 40 a poté po deseti letech do 65 let. První interval byl od 15 do 18 let, v této skupině bylo dosaženo 9,6 %, tedy 8 respondentů. Nejpočetnějšími skupinami byly ve věkovém intervalu 19 – 24 let a 25 – 30 let a to po 30 % v každé skupině. Naopak necelých 5 % a tedy nejméně početnou skupinu tvořili respondenti ve věku od 61 do 64 let.

V otázce příjmu byly intervaly vytvořeny následovně: méně než 20 tisíc, poté v intervalech po deseti tisících a poslední možnost byla více než 60 tisíc Kč.

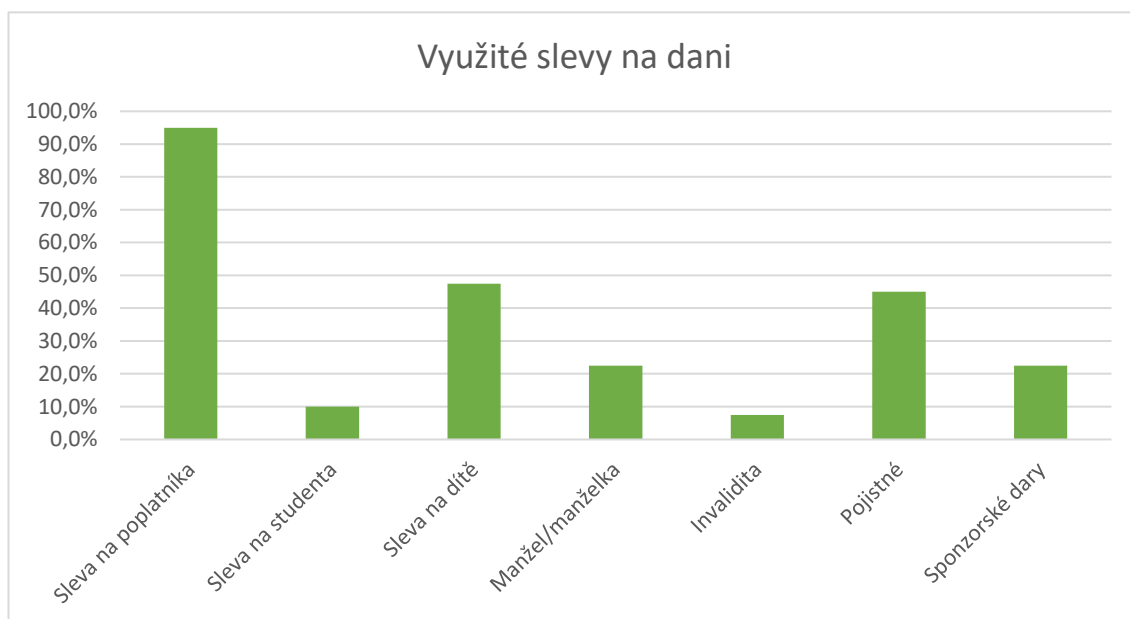
Nejčastěji zvolená možnost v oblasti měsíčního příjmu byl interval 30 – 40 tisíc Kč. Pouze 7 % respondentů zvolili možnost více než 60 tisíc.

Otázka: Které možnosti daňové optimalizace jste už někdy využil/a?

Respondenti byli dotázáni, jaké daňové zvýhodnění někdy využili. 95 % dotázaných uvedlo, že využívají Základní slevu na poplatníka. Druhá nejčastěji zvolená možnost byla Daňové zvýhodnění na vyživované dítě, tu využívá přes 47 % dotázaných. Třetí nejčastější odpověď byla odpočet zaplaceného pojistného. V této otázce ještě nebylo rozlišováno, zda se jedná o pojistné na životní nebo důchodové pojištění, nicméně dále v dotazníku byli uvedeny dvě otázky, které se zabývaly právě rozdíly v odpočtu pojistného zaplaceného na životní a na důchodové pojištění.

Cílem bylo zjistit, zda si respondenti u uvedených pojištění uvědomují rozdíly v minimálním a maximálním možném odpočtu.

Graf 1: Využití slevy na dani

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka: Označte pravdivá tvrzení ohledně Daňového zvýhodnění na vyživované dítě.

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli jsou respondenti schopni označit správné tvrzení i v případě, kdy je možnost vybrat i z nesprávných variant. Na tuto otázku odpověděli převážně nebo úplně správně buď ti, kteří děti mají, a tedy slevy využívají nebo ti, kteří problematiku studují ve škole nebo využívají v práci. Není překvapením, že například studenti humanitních oborů, kteří nemají děti a nikdy se s touto variantou daňové optimalizace nesetkali ani v osobním životě ani v teoretické výuce, většinou správné odpovědi nevybrali.

Pro každou správnou odpověď byla uvedena jedna nesprávná. Správné varianty jsou barevně zvýrazněné. Možnosti byli následující:

1. Pro uplatnění slevy musí být dítě mladší 18 let
2. Zvýhodnění je možné využití i u zletilého dítěte, pokud studuje vysokou školu v prezenčním studiu
3. Daňový bonus je možné využít pouze, pokud byl roční příjem minimálně 97 200 Kč
4. Daňový bonus je možné využít, pokud byl roční příjem maximálně 97 200 Kč
5. Daňový bonus je vyplácen jako jakákoli částka
6. Daňový bonus je vyplácen od částky 100 Kč
7. Horní limit daňového bonusu je omezený
8. Horní limit daňového bonusu je neomezený

Graf 2: Tvrzení o daňovém zvýhodnění na vyživované dítě

Zdroj: Vlastní zpracování

Každý poplatník daně z příjmu v České republice má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě, které s ním žije ve společně hospodařící domácnosti.

Zvýhodnění je pro rok 2023 ve výši 15 204 Kč na jedno dítě, 22 320 Kč na druhé dítě a 27 840 Kč na třetí a každé další dítě. Toto zvýhodnění může být uplatněno několika způsoby. Formou slevy na dani, daňového bonusu anebo kombinaci obou.

Slevu na dani je možné uplatit až do výše daně snížené o další slevy. Daňový bonus je možné uplatnit, pokud měl poplatník příjem za zdaňovací období alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy. (Marková, 2023, s. 55)

U daňového bonusu je důležitá ještě další informace, a to, že není možné uplatnit bonus v případě, že jeho výše nepřesáhla 100 Kč. Pokud by tedy byl daňový bonus vypočítán i třeba na 99 Kč, není možné jej uplatnit.

Daňové zvýhodnění je možné zdvojnásobit v případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP/P. Z tohoto důvodu je ideální, pokud má poplatník dítě, které je držitelem tohoto průkazu, aby toto dítě zapsal jako poslední.

Např. pokud má dvě děti, dítě s průkazem ZTP/P by mělo být psáno jako druhé. Tímto způsobem je čerpána nejvyšší možná částka, jakou zákon umožňuje.

Otázka: Je při uplatňování slevy na děti důležité, v jakém pořadí se narodily?

Správná odpověď je ne. Z hlediska § 35c odst. 1 zákona o daních z příjmů není třeba dodržovat pořadí podle věku dětí. Například pokud bude jedno z dětí mít ZTP/P, daňové zvýhodnění na něj se zdvojnásobuje, a tedy se toto dítě vyplatí psát jako poslední v pořadí, kde pak bude daňový zvýhodnění nejvyšší.

61 % respondentů odpovědělo správně, tedy že pořadí narození nemá vliv na to, v jakém pořadí budou děti uvedeny v daňovém přiznání. Zbýlých 39 % dotazovaných se rozdělilo mezi odpovědi „První dítě je vždy to nejstarší“ a „První dítě je vždy to nejmladší“.

Otázka: Jaké příjmy musí mít partner, aby byl splněn nárok na slevu na manžela?

Stejně jako u předchozí otázky bylo cílem zjistit, zda respondent vybere správnou odpověď, když mu budou nabídnuty i špatné možnosti. 82 % dotazovaných odpovědělo správně, tedy že „Manžel/manželka musí mít roční příjem menší než 68 000 Kč“. Stejně množství odpovědí pak získali možnosti „Manžel/manželka nesmí mít žádný příjem“ a „Tato sleva nemá podmínky, lze ji uplatit kdykoli“ a to přes 8 %.

Je pochopitelné, že pokud dotazovaný není ženatý/vdaná a ani neměl nikdy možnost se s tímto setkat, nebude vědět, jak vysoká je částka ročních příjmů pro splnění nároku na daňový zvýhodnění.

Otázka: Jaká maximální a minimální částka může být uplatněna na snížení daně z příjmu u zaplaceného životního pojištění?

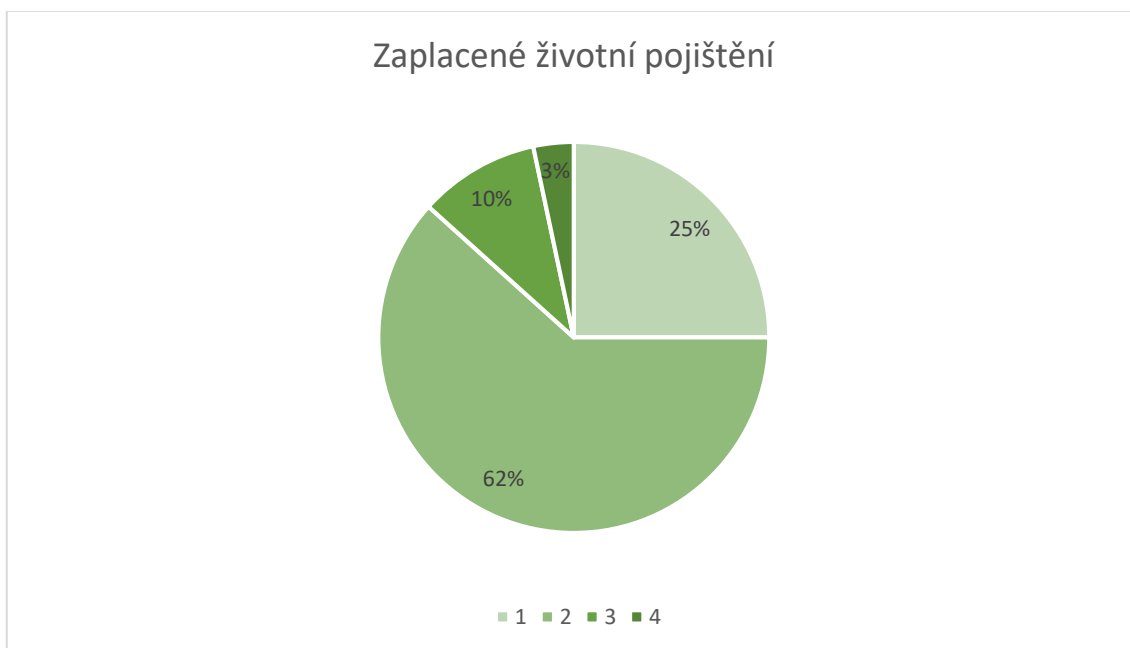
Varianty byli:

1. Maximální částka zde není určena, poplatník si může uplatnit veškeré zaplacené pojistné.
2. Maximální částka je omezená na 24 000 Kč ročně, minimální částka zde vymezená není.
3. Maximální částka je omezená na 24 000 Kč ročně, minimální částka je 12 000 Kč ročně.
4. Maximální částka není omezená, minimální částka je 12 000 Kč ročně.

Zde bylo úmyslně zvoleno porovnání s důchodovým pojištěním. Nebylo cílem respondenty „nachytat“ na špatnou odpověď. Záměrem bylo spíše to, aby si i ti, kdo o tomto neví, uvědomili, že mezi odpočtem zaplaceného životního pojištění a zaplaceného důchodového pojištění je rozdíl v částkách, které je možnost odečíst od základu daně.

Zatímco u životního pojištění není určena minimální částka, a je tedy možno uplatnit si jakékoli zaplacené pojištění až do výše 24 000 Kč za rok, u důchodového pojištění je určena i minimální částka. Ta je stanovena na 12 000 Kč a zájemci o penzijní připojištění by si tedy měli být schopni spočítat, jaká částka se jim nejvíce vyplátí jako měsíční platba na toto připojištění.

Graf 3: Odpočet zaplaceného životního pojištění

Zdroj: Vlastní zpracování

Od základu daně za zdaňovací období lze odečíst poplatníkem zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na jeho soukromé životní pojištění. Za předpokladu, že výplata pojistného plnění je sjednána až po 60 kalendářních měsících a zároveň nejdříve v tom kalendářním roce, ve kterém pojištěný dosáhne věku 60 let. (Marková, 2023, s. 20)

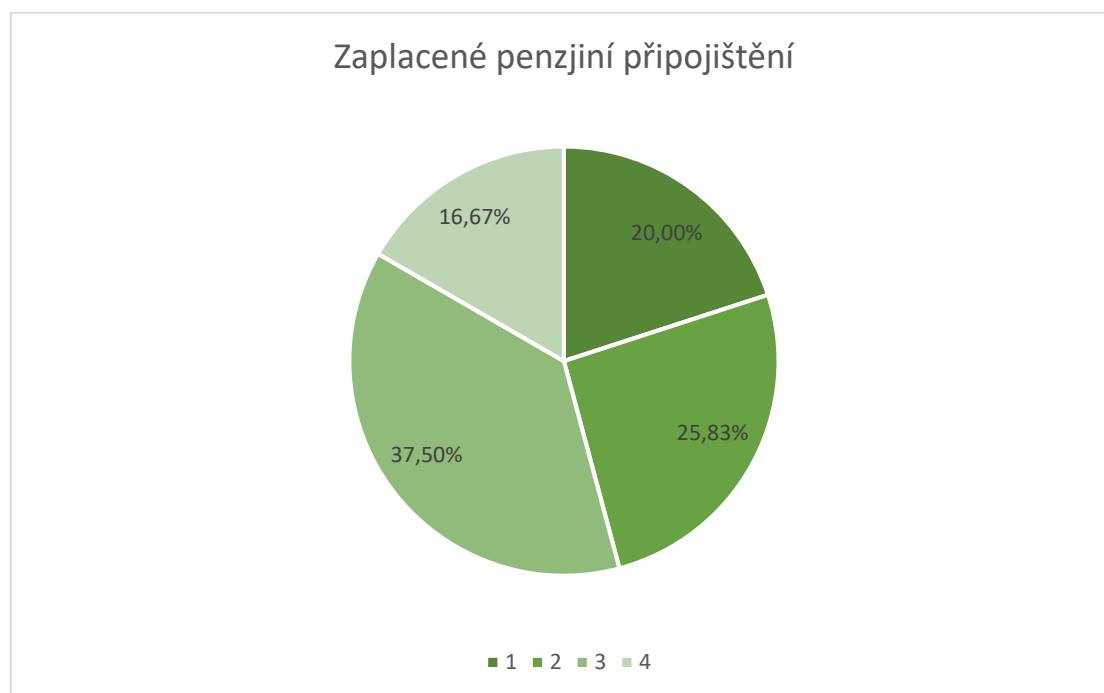
Maximální částka, kterou lze odečíst, je v úhrnu 24 000 Kč. A to i v případě, že má pojištěný uzavřeno více pojistných smluv. Jednotlivé zaplacené částky na každé pojištění se v takovém případě sčítají a je možné uplatnit dohromady pouze 24 000 Kč.

Nárok na možnost daňového odpočtu zaniká, pokud by před skončením stanovené doby ve smlouvě došlo k výplatě pojistného plnění anebo jiného příjmu, který nezakládá zánik pojistné smlouvy. (finance.cz, 2022)

Otázka: Jaká maximální a minimální částka může být uplatněna na snížení daně z příjmu u zaplaceného penzijního připojištění?

Varianty k výběru byly stejné, jako u předchozí otázky, protože cílem bylo porovnat odpovědi na tyto dvě možnosti pojištění a také jak již bylo zmíněno, upozornit respondenty na skutečnost, že tyto dvě varianty mají rozdílné podmínky při uplatňování daňového zvýhodnění.

Graf 4: Odpočet zaplaceného penzijního připojištění

Zdroj: Vlastní zpracování

U odpočtu zaplacených příspěvků na penzijní připojištění platí, že v celkovém úhrnu lze odečíst až 24 000 Kč. Zároveň však musí částka přesahovat 12 000 Kč. Uplatnit lze tedy pouze částky, které spadají do intervalu 12 – 24 tis. Kč.

Stejně jako u životního pojištění je možné uplatňovat částky pouze ze smluv, kde byla sjednána výplata až po 60 kalendářních měsících trvání a zároveň nejdříve v roce, kdy osoba dosáhne 60 let věku.

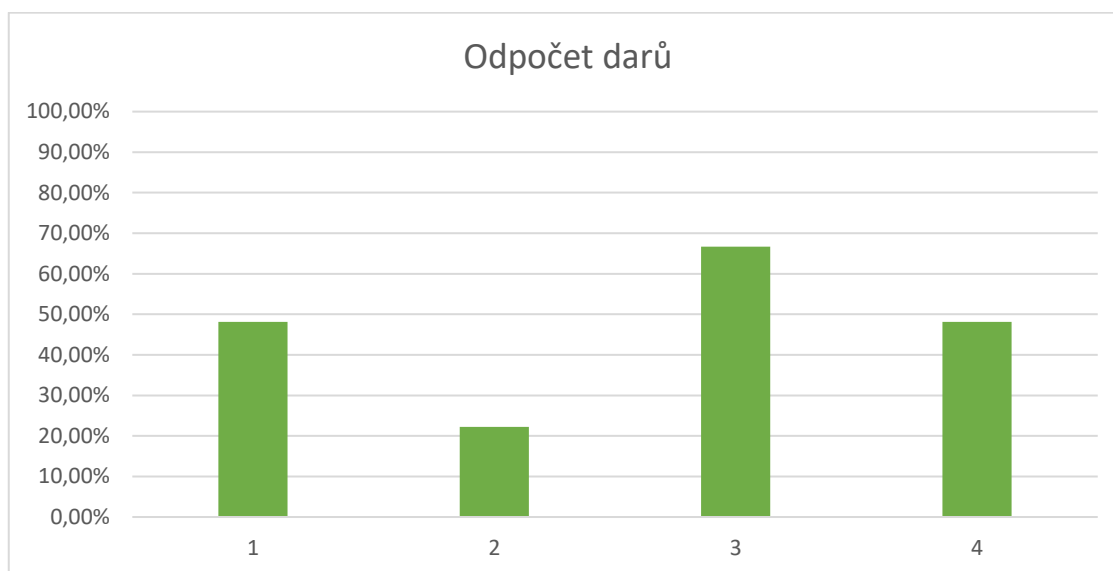
Otázka: Jaké podmínky musejí být splněny pro odpočet částky věnované jako dar?

Možnosti odpovědí byli následující:

1. Za poskytnuté peníze není protihodnota.
2. Pro odpočet je možné darovat jakoukoli částku.
3. Pro odpočet musí být darováno minimální 2 % ze základu daně, alespoň 1 000 Kč.
4. Maximální částka, kterou je možno uplatnit je 30 % ze základu daně.
5. Maximální částka pro uplatnění není omezena.

Možnost č. 5 není uvedena v grafu, protože žádný respondent tuto možnost nevybral. Hodnota u ní tedy byla 0 % a nebylo nutné ji uvádět do vizualizace.

Graf 5: Podmínky pro odpočet darů

Zdroj: Vlastní zpracování

Dar může být věnován fyzické nebo právnické osobě. Fyzickou osobou může být např. poskytovatel zdravotnické služby, provozovatel školy a školského zařízení, zařízení pro péči o zvířata atd. Právnickou osobou může být např. obec, kraj, organizační složka státu atd. Úplný výčet osob, kterým může být dar věnován, je uveden v § 15 Zákona o daních z příjmů.

Dar musí být poskytnut na jeden z předem stanovených účelů. Jednat se může třeba o dar na vědu a vzdělání, výzkumné a vývojové účely, kulturu, školství atd.

Dary mohou mít dvě formy, peněžní a materiální. Samozřejmě jednoduší a více využívanou formou je peněžní. Částka se jednoduše převeden na bankovní účet příjemce. Může se jednat o dar do různých sbírek, nadační fondů a podobně. Pokud má dar materiální formu, může se jednat třeba o hygienické pomůcky, potraviny nebo léky. Poslední možnou formou daru může být provedení služby bez požadování úplaty.

Každý dar musí mít hodnotu. V případě peněžního daru je hodnota jasná. Obtížněji se bude hodnota stanovovat u daru materiální formy a u daru v podobě služby bez úplaty. V těchto případech se hodnota může doložit několika způsoby. Buďto dokladem o koupi věci, ocenění znalcem nebo oceněním srovnatelné věci. V posledním případě jde například o to, když je darováno vozidlo. V tomto případě je nejjednodušší možností ocenění zjistit, kolik by stálo stejné vozidlo třeba v bazaru.

Fyzické osoby si mohou od základu daně odečíst dary, pokud jejich souhrn přesahuje 2 % ze základu jejich daně z příjmu. Respektive kdy výše daru přesáhne hodnotu 1 000 Kč za kalendářní rok. Maximální částku pro odpočet je 15 % ze základu daně. Pro roky 2020 a 2021 byla tato hodnota zvýšena na 30 %.

Právnícké osoby si mohou odečíst hodnotu daru v případě, že jeho hodnota přesahuje částku 2 000 Kč. Maximální částka je pro rok 2022 stanovena na 10 % ze základu daně. Tato částka byla zvýšena pro roky 2020 a 2021 na 30 %. Poté byla opět snížena na výše uvedených 10 %.

„U právnických osob se zohledňují jednotlivé výše poskytnutých darů a nelze zde uplatnit pravidlo úhrnu jako u fyzických osob. Pokud firma poskytne dar ve výši 1 500 Kč, nebude si jej moci odečíst od základu daně. V situaci, kdy právnická osoba poskytne dar například v hodnotě 2 500 Kč a 5 000 Kč, lze tyto částky sečíst, jelikož každá hodnota je vyšší než 2 000 Kč.“ (finance.cz, 2022)

Otázka: Jakou částku je možné odečíst za darování krve?

Možnosti k výběru byly 3 000 Kč za každý odběr, 1 000 Kč za každý odběr a 5 000 Kč za rok. Více než polovina, konkrétně 60 respondentů vybralo správnou odpověď 3 000 Kč za každý odběr. Druhá nejčastější odpověď byla 1 000 Kč za každý odběr. Nicméně i poslední varianta byla zvolena častěji, než se předpokládalo. Vybralo ji 18 % dotazovaných.

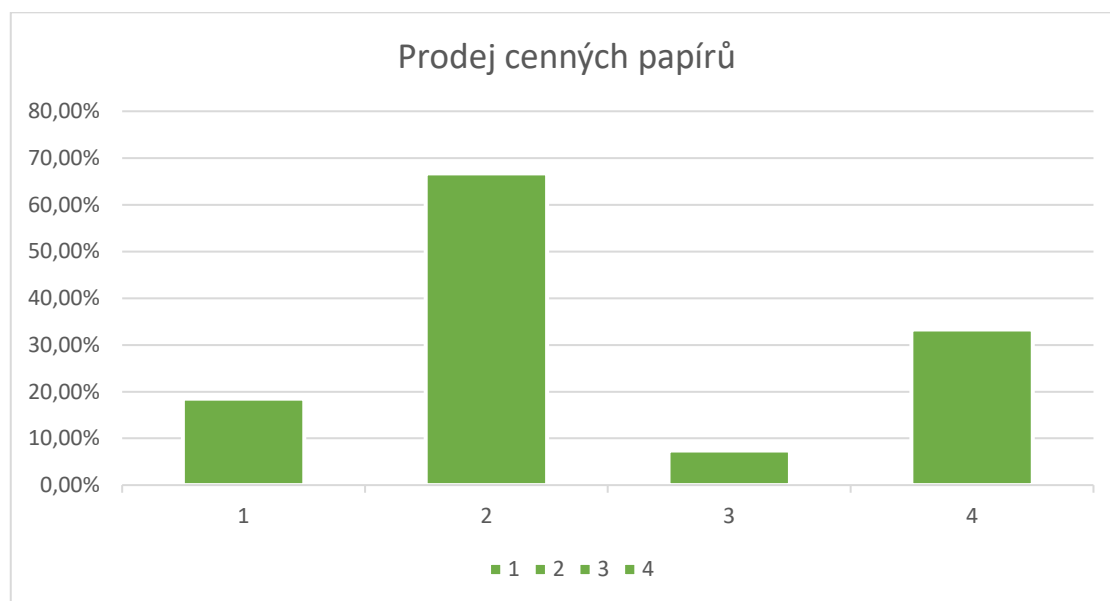
Na tomto je dobře vidět, že téměř polovina respondentů nejspíš nikdy nedarovala krev a nemají vůbec tušení, jak výhodné by to pro ně mohlo být, bude-li přehlédnuta cena dobrého skutku, tak alespoň finančně.

Otázka: Jaké podmínky platí u daně z příjmu při prodeji cenných papírů?

Možnosti na výběr byli:

1. Příjmy nemohou být osvobozeny od daně.
2. Příjmy jsou osvobozeny od daně, pokud doba mezi nabytím a prodejem přesáhla 3 roky.
3. Příjmy jsou osvobozeny od daně, pokud doba mezi nabytím a prodejem přesáhla 5 let.
4. Příjmy mohou být osvobozeny od daně, pokud jejich úhrn ve zdaňovacím období nepřesáhl 100 000 Kč.

Graf 6: Podmínky při prodeji cenných papírů

Zdroj: Vlastní zpracování

Cenné papíry představují obchodovatelný finanční nástroj. Aby mohl být finanční nástroj považován za cenný papír, je nutné, aby splňoval podmínku obchodovatelnosti. Například bankovní účet je také finanční nástroj, ale není obchodovatelný, a proto nemůže být považován za cenný papír. Cennými papíry jsou označovány akcie, dluhopisy anebo směnky. Tyto lze prodávat třetím stranám, a tak splňují podmínku obchodovatelnosti. (Jílek, 2009)

Příjmy z prodeje cenných papírů jsou daněny sazbou 15 %. V případě, že částka přesahuje 48násobek průměrné mzdy, která je pro rok 2022 stanovena na 38 911 Kč, je příjem daněn sazbou 23 %.

Příjmy jsou osvobozeny od daně ve dvou případech. Prvním z nich je situace, kdy souhrn z prodeje všech cenných papírů v jednom zdaňovacím období nepřesáhne 100 000 Kč. Druhým případem je tzv. časový test. Pokud doba držení cenného papíru přesáhne 3 roky, tedy doba mezi jeho nabytím a úplatným převodem je delší než 3 roky, je tento příjem osvobozen.

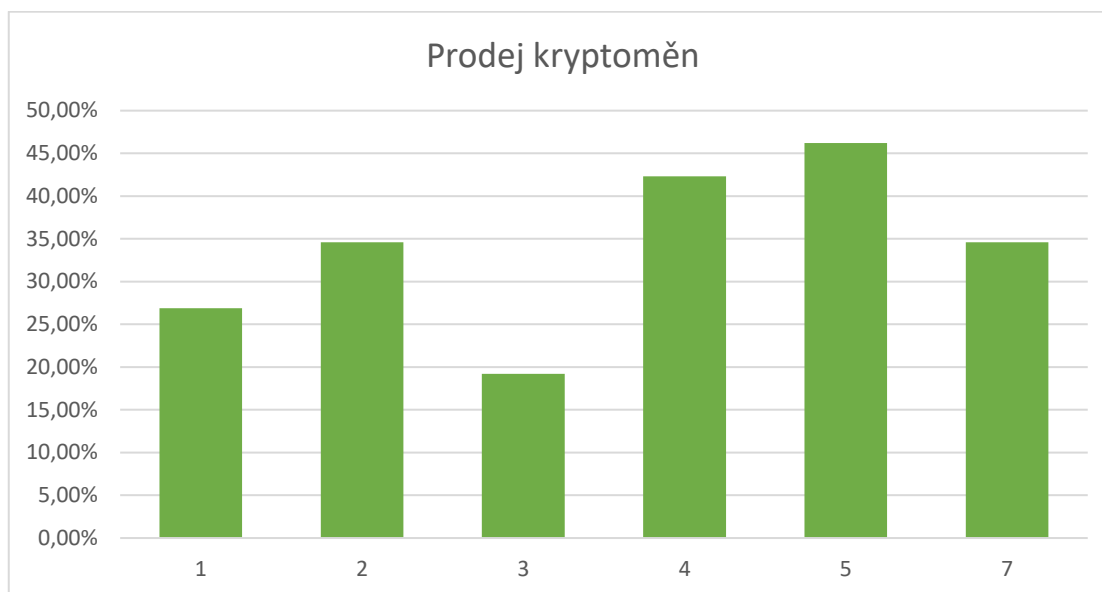
Otázka: Jaké podmínky platí u daně z příjmu při prodeji kryptoměn?

Varianty byli:

1. Zaměstnanec daní příjem, pokud přesáhne 6 000 Kč, nezaměstnaný daní příjem přesahující 15 000 Kč.
2. Zaměstnanec i nezaměstnaný platí daň při přesažení stejné částky.
3. Stejně jako u cenných papírů je příjem osvobozen, pokud doba držení přesáhne daný počet let.
4. Na rozdíl od cenných papírů se na příjem z kryptoměn nevztahuje žádná doba zajišťující osvobození od daně, protože kryptoměny jsou považovány za movitý majetek.
5. Zisk je daněn 15 %.
6. Zisk je daněn 23 %
7. Zisk je daněn 15 %, pokud je zisk více než 48násobek průměrné mzdy, je daněn 23 %.

Hodnota u možnosti č. 6 byla vyřazena z vizualizace a nenachází se na grafu. Tato možnost byla zvolena pouze jedním respondentem a jedná se tedy o extrémní hodnotu. Tato hodnota nemá dostačující vypovídací schopnost a při další práci s daty by způsobovala zbytečně velký rozptyl hodnot.

Graf 7: Podmínky při prodeji kryptoměn

Zdroj: Vlastní zpracování

Kryptoměny jsou z hlediska daní z příjmu problematickou záležitostí. Přestože by se mohlo zdát, že budou stejně jako akcie cennými papíry, není tomu tak. Kryptoměny jsou se v České republice podle zákona považovány za hmotný majetek a přesně tímto způsobem je s nimi také naloženo z hlediska daní z příjmu.

Zdaňování kryptoměn je stále problematické, nejspíš proto, že se jedná o relativně nové možnosti investic. První kryptoměna byla na internetu zaregistrována 18. října 2008 a jednalo se o měnu s názvem Bitcoin. (platonlife.com)

Dnes je sice povědomí o existenci kryptoměn široké, ale jen malé množství lidí může tvrdit, že jim skutečně rozumí. Ze zpracovaného dotazníku je například patrné, že převážná většina respondentů se domnívá, že příjem je vždy zdaňován 15 %. Toto přesvědčení se nejspíše odvíjí od znalosti zdaňování osobních příjmů a bylo aplikováno i v případě zdaňování kryptoměn. Správnou možnost, tedy že sazba daně může být 15 nebo 23 % vybralo o poznání méně zúčastněných.

V případě právnické osoby jsou pak sazby jiné. Toto do dotazníku zahrnuto nebylo, protože ten je zaměřen na zdaňování fyzických osob.

Zákon dále rozlišuje jednorázovou a opakovanou činnost, která vede k příjmu. Pokud tedy poplatník vydělal na kryptoměně pouze jednorázově a výše částky je nižší než 30 tisíc korun, daň z tohoto odvádět nemusí. (Stroukal, Skalický, 2021)

Jednou z věcí, na které je třeba si dát pozor při danění příjmů z prodeje kryptoměn je to, že je rozlišováno, jestli je poplatník daně z příjmu zaměstnán či nikoli. Jako zaměstnanec daní příjem, který přesáhl 6 000 Kč, zatímco jako nezaměstnaný daní příjem, který přesáhne 15 000 Kč.

V případě, že je osoba nezletilá, podává daňové přiznání rodič. Částky jsou stejné, jako byli uvedeny výše. Pokud je rodič zaměstnán, podává daňové přiznání při přesažení příjmu 6 000 Kč, pokud není, je hraniční částka 15 000 Kč.

Studenti v případě tohoto příjmu nemohou využít žádné zvýhodnění.

Na rozdíl od cenných papírů (např. akcie), kde platí, že pokud je v držení déle než 3 roky, je tento cenný papír osvobozen od daně, u kryptoměn žádné takové osvobození není. Právě kvůli tomu, že kryptoměny jsou považovány za movitý majetek, nevztahuje se na ně žádná doba držení, která by zaručila osvobození od daně.

Povinnost danění je u každé konverze kryptoměny. Může se jednat o výměnu kryptoměny za peníze, ale také i za zboží.

V České republice je zisk z každé směny nebo prodeje daněn 15 %. Zisk je klasicky počítán jako rozdíl příjmů a výdajů. Od roku 2021 byla také provedena daňová progresse a tedy zisk, který přesahuje více než 48násobek průměrné mzdy se daní 23 %.

7 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo představení legálních možností daňové optimalizace a zapracování tohoto do příkladu reálné fyzické rodiny. Vedlejším cílem bylo přiblížení daňového systému.

V první části empirického zjišťování byl na konkrétním příkladu fyzické rodiny představen výpočet daňové povinnosti fyzické osoby a byla provedena daňová optimalizace. Rodina Nováková byla seznámena s možností daňové optimalizace tak, aby se jejich daňová povinnost snížila. Bylo provedeno porovnání tří variant zdanění. V první byli výdaje uplatněny podle jejich skutečné výše, ve druhé byli uplatněny paušální částkou a ve třetí variantě bylo využito zdanění pomocí spolupracující osoby. Druhá varianta byla vypočítána jako nejvýhodnější. Na těchto možnostech byl dále proveden návrh daňové optimalizace. Tím bylo docíleno snížení daňové povinnosti o částku 8 556 Kč.

Ve druhé části poté byla věnována pozornost dotazníku na téma „Povědomí veřejnosti o možnostech daňové optimalizace“. Tento dotazník byl šířen pomocí sociálních sítí, emailových adres i osobního rozhovoru. Cílem dotazníku bylo jednak zjistit, jak jsou si lidé vědomí možností daňové optimalizace a jednak přiblížit, jakých možností mohou příště při vyplňování daňového přiznání využít.

Ze zjišťování dotazníkem jasně vyplynulo, že nejlepších výsledků dosahovali ti, kteří se daňové přiznání zpracovávají sami. Dále vyplývá jasná přímá úměrnost mezi příjmem dotyčného a jeho povědomí o daňové optimalizaci i orientaci v daňovém systému. Čím vyšší příjem respondent měl, tím více správné byli jeho odpovědi.

Seznam použitých zdrojů

- Bankless (2021). *Jak danit kryptoměny v Česku a na Slovensku*. Dostupné 17. 4. 2023 z https://bankless.cz/studium/jak-danit-kryptomeny-v-cesku-a-na-slovensku-2021?fbclid=IwAR1nolL74IWCxeAB0BZ_L-0b06gTFnIG8NjWHyK9yOoQUZ4xnrWPey7wLEQ
- Business Info (2022). *Jaké slevy na děti můžete uplatnit? Limit pro daňový bonus byl zrušen*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/jake-slevy-na-deti-muzete-uplatnit-limit-pro-danovy-bonus-byl-zrusen/>
- Celní správa (2023). *Clo*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>
- E15 (2021). *Daně jako hlavní téma voleb. Kde lze škrtnat a proč přitahuje tolik pozornosti taxa za nemovitost*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.e15.cz/volby/volby-donemovny/dane-jako-hlavni-tema-voleb-kde-lze-skrtnat-a-proc-pritahuje-tolik-pozornosti-taxa-za-nemovitost-1383047>
- Energetický regulační úřad (2022). *Co je to daň z plynu*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.eru.cz/co-je-dan-z-plynu>
- Finance (2022). *Jak se zrušení superhrubé mzdy projevilo ve vaší čisté mzdě? A co se změnilo od 1. ledna 2022?* Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.finance.cz/533638-zruseni-superhrube-mzdy/>
- Finance (2022). *Jak uplatnit odpočet životního pojištění v daních*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.finance.cz/531168-danovy-odpocet-zivotniho-pojisteni/>
- Finance (2022). *Snížení základů daně z příjmů o poskytnuté dary na dobročinné účely*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.finance.cz/540788-snizeni-danoveho-zakladu/>
- Holman, R. (2005). *Ekonomie*. Nakladatelství C. H. Beck
- Jílek, J. (2009). *Finanční trhy a investování*. Grada Publishing.
- Kubátová, K. (2018). *Daňová teorie a politika*. Wolters Kluwer.
- Marková, H. (2023). *Daňové zákony*. Grada Publishing.
- Money (2020). *Sazby DPH: kolik jich je a jak je správně určit*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/sazby-dph-kolik-jich-spravne-urcit/>
- Neotax (2023). *Dary v daňovém přiznání*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://neotax.eu/cs/blog/dary-v-danovem-priznani>
- Pelech, P., Rindová, I. (2020). *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2020*. Nakladatelství ANAG.
- Peníze (2023). *Zdravotní pojištění OSVČ 2023. Minimální zálohy a pravidla*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.penize.cz/zdravotni-pojisteni/437055-zdravotni-pojisteni-osvc-2023-minimalni-zalohy-a-pravidla>
- Profi Společnosti. *Funkce daní*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.profispolecnosti.cz/cs/vedeni-ucetnictvi/funkce-dani/a-1444/>

SPP (2020). *Co je ekologická daň a za co se platí*. Dostupné 17. 4. 2023 z <https://www.spp.cz/magazin/co-je-ekologicka-dan-a-za-co-se-plati>

Stroukal, D., Skalický, J. (2021). *Bitcoin a jiné kryptoměny budoucnosti*. Grada Publishing.

Suchánková, M., (2014). *Daň z příjmu fyzických osob – optimalizace daňového zatížení*. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.

Svátková, S. (2009). *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Wolters Kluwer.

Vančurová, A. (2017). *Zdanění osobních příjmů*. Wolters Kluwer.

Vančurová, A., Láchová, L., Zídková, H. (2020). *Daňový systém ČR 2020*. Wolters Kluwer.

Seznam tabulek

Tab. 1: Daňové zvýhodnění na děti v roce 2022	27
Tab. 2: Výpočet odpisů	31
Tab. 3: Výpočet daně z příjmu.....	35
Tab. 4: Zdanění příjmů paušální částkou.....	37
Tab. 5: Výpočet daně z příjmů pomocí spolupracující osoby	39
Tab. 6: Výpočet daně z příjmu po provedené optimalizaci	41
Tab. 7: Výpočet daně z příjmu paušální částkou po započtení optimalizace	42
Tab. 8: Výpočet daně z příjmu pomocí spolupracující osoby po optimalizaci.....	43
Tab. 9: Celkové porovnání.....	44

Seznam obrázků

Obr. 1: Lafferova křivka	12
Obr. 2: Daňový systém ČR	13
Obr. 3: Daně přímé	14
Obr. 4: Daně nepřímé.....	16

Seznam grafů

Graf 1: Využití slevy na dani	46
Graf 2: Tvzení o daňovém zvýhodnění na vyživované dítě	48
Graf 3: Odpočet zaplaceného životního pojištění.....	50
Graf 4: Odpočet zaplaceného penzijního připojištění.....	51
Graf 5: Podmínky pro odpočet darů	52
Graf 6: Podmínky při prodeji cenných papírů	54
Graf 7: Podmínky při prodeji kryptoměn	56

Abstrakt

Tomanová, K. (2023). *Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: daň, daňový systém, příjem fyzické osoby, daň z příjmu, optimalizace, daňová povinnost, slevy na dani, daňová zvýhodnění

Tématem této bakalářské práce je optimalizace daňové povinnosti. Teoretická část popisuje hlavní daňové pojmy, český daňový systém a přibližuje postupy zdaňování. Empirická část je poté zaměřena na výpočet daně z příjmu fyzické podnikající osoby. V rámci této části jsou také podrobněji vysvětleny možnosti daňové optimalizace, slevy na dani a daňová zvýhodnění. Ve druhé části empirického zjišťování je zpracován dotazník na téma, jak se veřejnost orientuje v otázkách daňové optimalizace. U dotazníku byl také kladen důraz na poučení veřejnosti o tom, jaké možnosti mohou využít ke snížení své daňové povinnosti.

Abstract

Tomanová, K. (2023). *Personal income tax – tax burden optimization* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: tax, tax system, personal income, income tax, optimization, tax liability, tax discounts, tax advantages

Main topic of this bachelor thesis is tax liability optimization. The theoretical part describes the main tax terms, the Czech tax system and approximates taxation procedures. The empirical part is focused on the calculation of the income tax of an entrepreneur. This section also explains in more details options for tax optimization, tax rebates and tax benefits. In the second part of the empirical research is prepared a questionnaire on the topic of how people orient in matters of tax optimization. With the questionnaire, emphasis was also placed on educating the public about what options they can use to reduce their tax liability.